

ილორი

E-mail: roland.jalagania@mail.ru
E-mail: r.jalagania@mail.ru

№413 (472) 5-19 სექტემბერი 2017 წ. სახალხო მოძრაობა „სამებროლოს“ ორბანო ფასი 50 თეთრი
სირცხვილი ის კი არ არის, რომ მებრულად ლაპარაკობან, არამედ ისაა, რომ დანარჩენმა ქართველებმა არ ვიხით მებრული ენა – აკაკი შანიძე

**თენგიზ
კუბლაშვილი**
—
**მომავლის
ხიზანი** 88.2

**ლუარა სორდია —
ვერაბ კოსტავას
პოეზია** 88.6

**ბორჯომის ტყე-
პარკის ხანძართან
დაკავშირებით** 88.9

**ჟურნალისტი, რომელმაც
სააკაშვილის რეჟიმი ახილა,
მოქალაქეობა ჩამოართვის და
ქვეყნიდან გააქციეს — ლევან
გულაძე მოქალაქეობის
დაბრუნებას ითხოვს** 88.11

**ლავრენტი
ბერიძე —
საბჭოთა
კავშირის
ცილდანამებელი
გმირი** 88.4

**ჰამლავ ჭიკაშვილი —
მომავლინებელი
აგვისტოს
ბახსენება** 88.3

**კუკური ფიფია —
ქართული ერის
ხსნა მხოლოდ
სულიერ
ერთიანობაშია** 88. 5-8

**ზურაბ
კვარაცხელიას
ბლოგი** 88.7

**მარსი წყალს იქ
გაღავს, სადაც
მისი არსებობა
შეუძლებელია** 88.12

**ასალი
მუზეუმი
მუზეუმის
უკველეს
მხარეში** 88.10

მოქალაქის ხიზანი

დიდი აურხაური და მითქმა-მითქმა არ გამოუწვევია იმ უჩვეულო ამბავს, რაც გლდანის მასივში ათიოდე წლის წინ, იმ დანავსულ დღეს მოხდა, მაგრამ ვფიქრობ, საჭიროა სხვებმაც იცოდნენ რა ხრიკებს მიმართავს სოფლის თავადი მორწმუნეთა უშფოთველი, გულარხენა და მეუღრო ცხოვრების ასაფორიაქებლად, მათ დასაფეთებლად. მით უმეტეს, თვით დაზარალებულმა (შეიძლება ასე ითქვას) აბესა ხათრიძემ დაჟინებით მოხვდა მკითხველის ჭკუის სასწავლებლად მომეთხრო. „ჭკუის სასწავლებლად“ – სამჯერ გამიმეორა და თან პირჯვარს ისახავდა. შევპირდი დაწვრილებით მომეთხრო ის საოცარი ფაქტები, რაც თავს გადახდა. მხოლოდ ცოტას შევალამაზებ სხვებისთვის ადვილი გასაგები რომ იყოს-მეთქი. კარგო, დამთანხმდა და მეც შევეცდები შეძლებისდაგვარად, დალაგებულად, გასაგებად მოგიხროთ ყოველივე ის, რაც ამ კეთილ კაცს, მორწმუნე ქრისტიანს, სააფთიაქო ჯიხურის მეპატრონეს, ფათურაკების გარეშე მცხოვრებ ოცნების მოყვარე მოქალაქეს შეემთხვა. მოგვიანებით, მაგრამ პირობას მაინც ვასრულებ.

იმ დღეს, განხილულივით დაბორილობდა. ოთახიდან ოთახში უახროდ ბოლთას სცემდა. ზოგჯერ ქოთანში ამოხრდილი კიტრის ფორმის მწვანე ფერის კაქტუსის კვლებს თითებს შეაგებდა და თავისი ასაკისა და მდგომარეობის კაცისთვის თავში ერთობ შეუფერებელი აზრები მოდიოდა: ტიტლიკანა ალა პუგანოვა ამ კაქტუსზე რომ დასვა, ნეტავ როგორ იმღერებსო.

ამ აკვირებულმა და არც თუ უწყინარმა წარმოდგენებმა საკმაოდ შეაწუხა და საწერ მაგიდას მიუჯდა, რათა ჩვეულებისამებრ სახარებიდან რომელიმე თავი წაეკითხა. წმინდა წიგნი გადაშალა და კეხიან ცხვირზე ღინძეგაბზარული სათვალე შემოსიკუპა. ის იყო კითხვის დაწვებას აპირებდა, რომ ტელეფონმა დარეკა. აბესამ სათვალე აუნქარებლად მოისხნა და წიგნის გვერდით დადო. ყურმილის ალება ვერ მოასწრო. ზარის რეკვა შეწყდა. ერთხანს ელოდა, მერე მაგიდასთან დაბრუნდა, სავარძელში ჩაჯდა და ხელი სათვალისკენ წაიღო. სათვალე, გადაშლილი სახარების გვერდით რომ იყო, გაქრა. მაგიდაზე მიყრილ წიგნებსა და გახეთქებულ ხელი მოაფათურა, მერე უჯრებშიც ჩაიხედა. სათვალე არსად ჩანდა. წამოდგა, ტელეფონთან მივიდა. იფიქრა, ალბათ იქ მივიტანე და დამჩნაო. სათვალე არც იქ იყო. დაბრუნდა საწერ მაგიდასთან და გაგულდისებულმა გულმოდგინეთ შეამოწმა უჯრები. სათითაოდ გადააღვა მიმოფანტული წიგნები, ჟურნალ-გაზეთები, ფანჯრის რაფაზე შემოდგმულ კერამიკის თასშიც ჩაიხედა, მაგრამ სათვალე ვერა და ვერ იპოვა, თითქოს ცამ ჩაყდა და მიწამ პირი უყო. გამწარებულმა საწოლქვეშ შეიხედა. გულმოდგინედ შეამოწმა კარდაში ჩამოკოწიალებული პიჯაკის ჯიბეები, ტუალეტშიც შეიხედა და ბოლოს, დაღლილი და ნერვებაშლილი სამზარეულოში შებორილდა, ქვას ჩახედა და ყოველი შემთხვევისთვის წინიანს ჩამა ამოურია, სათვალე აქ ხომ არ ჩამივარდაო. აბესამ ამოიხსრა, მოკლედ შეკრტილი ჭადარა წვერი მოიფხანა და ჭაჭის არყით საესე ბოთლს ხელი დაავლო. არაფერზე ფიქრობდა, მაგრამ ორი ჭიქის გადაკერის შემდეგ თვალწინ კვლავ ტიტლიკანა ალა პუგანოვა დაუდგა.

დრო იყო სააფთიაქო ჯიხურისთვის მიხედა. ბინის კარი საგულდაგულად

ჩაკეტა და გზას გაუდგა. გაუკვირდა უჩვეულო სიჩუმე. არ ისმოდა აკაციების და ჭადრის ტოტებში მოფრთხილვით შაშვების ჭახტახი. ხეთა ჩრდილებიც თითქოს გაქვავებულყო. სულიერი არ ჭაჭანებდა. აბესამ სიმარტოვის უჩვეულო შიში იგრძნო. გზის ბოლოს თავის ჯიხურს გახედა, რომელიც მუყოზე გუაშით დახატულივით მოჩანდა. უცნაურად გარინდული გარემო მართლაც თეატრის დეკორაციებს დამსგავსებოდა. აბესა შეიშოშუნა და ნაბიჯს აუნქარა. მოულოდნელად, ბუნქთან ატუზული მეზობლის ძუკნა ბულდოგი დაინახა. თავად მეზობელი არსად ჩანდა. აბესას გაუკვირდა. მეზობელი საყვარელ ძაღლს მარტო არასდროს ტოვებდა, მაგრამ მოძრწუნდა და შიშისგან კანი აებურძგლა, როცა ძაღლის შორიახლოს მხედარი გამოჩნდა. ჯაგლაგა, ნაცრისფერ ცხენზე მჯდარმა ახალგაზრდა კაცმა მისალმების ნიშნად ხელი აუწია და აბესას მოუხეხა, რომ მეჩხერ, წვეტიან კბილებს უკრეჭდა. თვალდაჭკეტილი, შეშინებული ძაღლი ბრიყულად მიაშტერდა ცხენს, უკანა თათებზე ჩახოქილა სამარცხვინოდ მოშარდა და გაიძურწა, კულამითუბული ბუნქებს უკან გაუწინარდა.

ცხენი ნელი ნაბიჯით წამოვიდა აბესასკენ და მის წინ შესდგა. მხედარი აღარ იკრიჭებოდა, მაგრამ აბესას ამღვრული თვლებით დაჟინებით ჩააშტერდა.

– გამარჯობა, შენი! – თქვა მხედარმა – გაგიმარჯოოს! – გააგრძელა აბესამ და გამაღებით ფიქრობდა, ნეტა ვინ არისო.

– ვერ მიცანი, ხომ? – ჰკითხა მხედარმა.

– ვერ გიცანი. ნაცნობი სახე კი გაქვს. – მობოდიშებით უპასუხა აბესამ და სიგარეტი შესთავაზა.

უხმოდ გააბოღეს. თამბაქოს ბოლო გაჭიმული თოკით ვერტიკალურად ზემოთ მიიწვევდა და ხის ტოტებში იკარგებოდა. ცხენმა თავი დახარა და დაიფრუტუნა. აბესა კი დღესაც იფიცებდა, კი არ დაიფრუტუნა, ჩაიხიხითათო.

– ვა, ცირკის ცხენი ხომ არ არის? – რა თქვი? – ცირკის გაწვრთნილი ცხენი ხომ არ არის, როგორ იცინის? – არ იცინის.

– მდაა! – გააქინა თავი ცხენმა და ორჯერ ჩახეხა.

აბესა გათამამდა. დარწმუნდა, მისი წინ ცირკის არენისთვის უკვე გამოუსადეგარი ჯაგლაჯი იდგა და ხელი კისერზე მოუთათუნა.

– ბებერო, ხომ არ მოგაწყინა? რას იხამ, ცხოვრებას როგორმე უნდა გაუძლო! – უთხრა აბესამ ცხენს და შევებით ამოისუნთქა. ეს ხომ სოფელ გლდანის მწვემისა, თავიდანვე როგორ ვერ ვიცანიო, გაიფიქრა და სერიოზული, დინჯი კაცი მოულოდნელად ამჩანდა, ლახლადარობის გუნებაზე დადგა.

– ვინა თქვა არსენა მოკვდაო! ჯიგარო, მაგარი ცხენი გყავს!

– ცხენს თავი დაანებე. არსენა ვილა ოხერია?

– იყო რა! მდიდარს ართმევდა და ღარიბს აძლევდა! შენ რას აკეთებ ამ ბუდაურის პატრონი?

– მე?

– შენ, აბა მე? შენ დაატყენებ ამ მერანს!

– მე ღარიბსაც ვართმევ და მდიდარსაც!

– ცხენიც შენა გყავს და კაციც შენა ყოფილხარ! – შესძახა აბესამ და ხელი უღიერად წაესცო ცხენს კისერში.

ჯაგლაჯმა ალბათ იუკადრისა მეტად ფაშილარული, შეიძლება ითქვას, უხეში ქცევა და აბესას მარჯვენა ყურზე უკბინა.

არ მოუკნენია, მაგრამ საკმაოდ მტკივნეულად უკბინა. მხედარმაც მათრახი გამეტებით გადასცხო და მშვიდად უთხრა: გითხარი, ცხენს თავი დაანებე-მეთქი!

შეურაცხყოფილი და ტკივილისგან გამწარებული აბესა მხედარს ფეხში წვდა და ცხენიდან საკმაოდ ადვილად გადმოაორია.

მკითხველს თავი არ შევაწყენ იმის აღწერით, თუ როგორ გამეტებით სცემდნენ ერთმანეთს თავ-პირში აბესა და უცნობი. ვიტყვი მხოლოდ იმას, რასაც აბესა დღესაც მტკივნეულად განიცდის. „როგორც საჭიროა, ღრანჯში ისე ვერ მოვდეო“ – ნანობს აბესა. „ღრანჯში ვერ მოდო“ იმის გამო, რომ ცხენიც და მისი პატრონიც უეცრივ გაქრნენ.

აქომინებული აბესა უწმამური გინებითა და ბურღუნით ჯიხურისკენ წავიდა. კარს ბოქლომი ახსნა და სავარძელში მოწყვეტილ ჩაუბერტყა.

– რა უნდა, ვინ ოხერია, მე მაგისი... – ბოლოქობდა აბესა და თან სარკეში ათვალიერებდა გაისხლიანებულ და დაღურჯებულ სახეს. სპირტში დასველებული ბამბით ნაბეგვი ნახე მოისუფთავა. მერე სპირტი მარჯვედ გააზავა წყალში და გადაჰკრა. თანდათან დამშვიდდა. დარაბა გამოაღო და გარეთ გაიხედა. გაუკვირდა, ყოველთვის ხალხმრავალ ქუჩაში კაციშვლი არ ჩანდა, მაგრამ გულში კმაყოფილი დარჩა, რომ მის ასეთ უაზრო ჩხუბს არავინ შეეხწრო და დარბაისელი პროუზორი ჭორიკანა ხალხის ყბაში არ ჩავარდა. წყალში გაზავებული სპირტი მოსვა და სავარძელში გაირინდა. მოუხეხა, თითქოს მის გვერდით ვიღაც სუნთქავდა. თვალის ნელა გააპარა და მართლაც, სავარძლის გვერდით, ოდნავ უკან მდგარ ხის დაბად სკამზე ჩამოიჯდარი მწყემსი დაინახა, სვედიანი სახით და მონანიე კაცის იერით.

– კარი ჩაკვეტე, როგორ შემოხვედი? – ჰკითხა აბესამ.

დღესაც იფიცებდა, ვფიქრობდი ბოქლომი თავში ჩამეტყვა, მაგრამ განზრახვას როგორღაც მიმიხვდა, ბოქლომს ხელი სტაცა და დახლის ქვეშ მოისროლა. არ ვიცი, მართლა ჩაარტყამდა თუ არა რკინის საკმაოდ მძიმე ბოქლომს აბესა დაუპატოებულ სტუმარს, მაგრამ ფაქტია, აღარ უნსუბიათ და საქმე სიტყვიერად გააჩნის. უნდა ვაღიარო, საქმის „გარჩევა“ არც თუ მშვიდობიანად დასრულდა. ადვილი ჰქონდა აშკარა ძალადობას.

– ვინა ხარ, ტო? – ჰკითხა აბესამ.

– ხომ გითხარი, კაცი, რომელიც მდიდარსაც და ღარიბსაც ართმევს!

– ეე, რა გინდა – ?

– წამაღო.

– არა, არა, წამაღს ვერ მოგცემ!

– რატომ, სხვებზე მეტი რითი ხარ?

– მე, ძმაო, სვანეთისუბნელი ვარ, თბილისელი კაცი, წიეს იცნობ? ნახალოკველ ქურდებს იცნობ?

მხედარმა თავი ჩაქინდა. ჩაფიქრდა და ხელი გასიებულ ტუჩზე მოისვა.

აბესამ იფიქრა ამ კაცს მოვაკვირეო და „დამუშავება“ გააგრძელა:

– სვანეთის უბანში გავიზარდე, ტო, ქურდებთან ვმძაკავო, შენ კი ვიღაც მწყემსი მოდიხარ, მეპარიალები და წამაღს მაწერ! იცოდე, ეს არ შეგჩნება! წაღი სოფელში, შენ ნახირს მიხედე, საქმეს ეწიე!

– სასმელს დამაღვივებ?

– სასმელი რამდენიც გინდა, მაგრამ წამალი არა, არა, ძმაო!

აბესამ სამედიცინო სპირტი წყალში გააზავა, სავსე ჭიქა მწყემს დაუდგა და თვითონაც გადაკრა.

– რა დაგაყოლო?

მასპინძელმა მაცივარი გამოაღო და თავისთვის გადანახული ძეხვი, ყველი, პური და ცოლის გამომცხვარი ხაჭაპური გამოიღო.

მწყემსმა ცარიელი ჭიქა ხელში შეათამაშა და დახლზე დადო. აბესამ ჭიქები შეავსო.

– ასეა, ძმა! ყველამ თავისი ადგილი უნდა იცოდეს. ნარკოტიკის შეწერვა არც იფიქრო!

– შენ სათვალე დაკარგე. ამ დილას ბევრი ეძებე, ვერ ნახე...

– შენ საიდან იცი? – გაუკვირდა აბესას.

– მართალია, სათვალე გაბზარულია, მაგრამ მაინც სათვალეა. ახლის ყიდვას კი თხუთმეტი ლარი მაინც უნდა.

– თხუთმეტი რას ეყოფა... – ამოიოხრა აბესამ.

– ნუ ჯავრობ, მე გაპოვინებ.

– შენ რას მაპოვინებ, თუ ძმა ხარ, დალიე!

მწყემსმა მხედარმა უცნაურად ჩაიქირქილა, პატივისცემის ნიშნად წელში ჩინე-ლივით მოიხარა, ჭიქა აბესას წინ ზემოთ აღმართა, თითქოს მისი სადღვეგრძელის თქმას აპირებოდა და გადაკრა.

აბესა თვალს არ უჯერებდა. ღია დარაბიდან ცხენის თავი ნელა შემოდგრა. შუბლზე სათვალე ეკეთა. აბესამ თავისი სათვალე იცნო.

– კმარა! ზრდილობიანად მოიქეცი! – მკაცრად მიმართა პატრონმა ცხენს.

ცხენის თავი გაუწინარდა და იმავე წამს კვლავ დარაბაში შემოდგრა. ამჯერად სათვალე ტუჩებით ეჭირა, დახლზე ფრთხილად დადო და კვლავ უხმოდ გაქრა.

შიშისგან ენაჩავარდნილი აბესა სავარძელში იჯდა და დაასკენა, რომ ეს კაცი ნამდვილად „ფოკუსნიკი“, სოფლელი მწყემსი ასეთ ნომრებს ვერ ჩაუტარებდა, მაგრამ მისგან რა უნდა ვერ მიმხვდარიყო.

– ვინა ხარ, რა გქვია? – ჰკითხა გაბზარული ხმით.

– ჩემი სახელია ლეგიონი. – უპასუხა უცნობმა.

– ლეგიონი ბევრს ნიშნავს. შენ ერთი ხარ.

– ცდები. მე ბევრი ვარ.

აბესა ხათრიძეს ფიქრისა და კამათის თავი აღარ ჰქონდა. ერთი ბევრი როგორ უნდა იყოსო, უკვირდა. ჯანდაბას მაგისი თავი, ჩნაცეცხილბე და თავისი გზით წავაო.

ჭიქები კვლავ შეავსო, მაგრამ ამჯერად „ფოკუსნიკმა“ აღარ დალია, უბიდან პისტოლეტი ამოიღო და წინ დაიდო.

– ჯერ ნარკოტიკს წავიდე. ეს ჯიხური მომეწონა, მალე ლეგიონისა იქნება. ჭკუით იყავ!

აბესა გრძნობდა სავარძლის უკან გადაგრეხილ მაჯებში სტერილიზებული ბინტი როგორ უჭერდა. მალე ტუჩებიც „სკოჩით“ აუკრეს.

როდესაც აბესა ხათრიძე ამ მდგომარეობაში ნახეს, დაასკენეს, ყანალები დახსნიან თავსო და მის მოყოლილ ზღაპრებს არც ისმენდნენ. როგორც ჩანს, წყალში გაზავებული სპირტი ბევრი მოუვიდაო. მისი მუედლე, ქალბატონი ეთერიც ამ აზრს თავგამოდებით იცავს. დღესაც დარწმუნებულია, ჰალუცინაციები სპირტმა გამოიწვია და ქმარს ხშირად ესაუბრება ალკოჰოლის ბოროტად გამოყენების მავნე შედეგის შესახებ.

მეორე დღეს აბესამ გულისჯიბეში შიშველი ალა პუგანოვას ფერადი ფოტოსურათი რომ ნახა, დარწმუნდა: გამოძიებას მოუხელთებელი ლეგიონის ძებნას ურევნია ყველაფერი ალკოჰოლს დააბრალოს.

მას შემდეგ წლები გავიდა. მე და აბესა ძველებურად კვლავ კახურ ღვინოს ვსვამთ და ქართველი კაცის სანუკვარი ოცნების მატერიალიზაციას, სხვებისგან განსხვავებით, ასეთ თუ ისე ვახერხებთ!

ეს იმას არა ნიშნავს, რომ ამ უცნაურმა ამბავმა უკავალეს ჩაიარა. აბესას მოსვენებას არ აძლევს ფიქრი ფოკუსნიკ ლეგიონზე, მის მეორედ მოსვლაზე და მის მაცდურ ხრიკებზე.

თენგიზ კუპლაშვილი

ვუთანაგრძნობთ ჩვენს მეგობარსა და თანამებრძოლს ანზორ დანელიას ძვირფასი მეუღლის
ლუარა დანელიას გარდაცვალების გამო.
გზანათელი ჰქონოდა იმქვეყნიურ საქართველოში!
ზაურ ბახარია, ტარიელ ბაბნიძე, ვიტორ ცაავა, როლანდ ჯალაღანია, თენგიზ კუპლაშვილი, იზა თამაზაშვილი

მოქალაქეებისთვის აბვისტოს განხილვა

„9 წელი გავიდა აბვისტოს ომიდან. რუსული ინტერვენციის შედეგად დაიღუპა საქართველოს 228 გზავილობიანი მოქალაქე, 170 სამხედრო პირი, 14 პოლიციელი. დაკარგულად მიიჩნევა 8 ჯარისკაცი. სახლები დატოვა თითქმის 150.000 ადამიანი, მათგან დღემდე დევნილობაში რჩება 30.000-მდე.“

– წერს ერთ-ერთი ბავიტი პირველ გვერდზე. იხილეთ რა 2008 წლის აბვისტოს პირველი დეკადის მოვლენებს – საქართველოს ხელისუფალთა მხრიდან უდავოდ მოღალატურ, სიბრძნითა და დებუნებრივად აღსაფასებელი ბავიტი მხარე მხარეებით ალსაფხვად გადაწყვეტილებას, რამაც დააჩვია ისედაც ტერიტორიებით მცირე ქვეყანა, ეკონომიკურად და სულიერად ბანადგურდა ის და მისი მოსახლეობა. მაშინ, „კონსტიტუციური ვისრიბის“ აღდგენის შესახებ გადაწყვეტილებების მიღებისას ცოტა თუ იფიქრებდა, რა ფიქრება მოჰყოლოდა ასეთ უცხო, პროვოკაციულ ნაბიჯს.

საქართველოს ხელისუფლებამ, საზოგადოებამ – ეკონომიკურებულმა, რეკონსტრუქციულმა, აწვობილმა, დასავლეთის, კერძოდ აშშ-ს მომხმარებელმა, წამოიწყო ომი – მიმინარე ცხინვალზე „გარდების“ მასირებული ცეცხლით, შემდეგ ცხინვალის ქუჩებში ტანკების ჯირითით. მაშინდელ მთავარსარდალს არ დასცალდა თბილისიდან ცხინვალში ჩატანილ „კათედრასთან“ მისვლა და მსოფლიოსთვის შეტყობინება, რომ ოფიციალურმა თბილისმა აღადგინა „კონსტიტუციური წესრიგი“ თავის ერთ-ერთ რეგიონში.

არ დასცალდა, ვინაიდან რუსეთის არმიამ, გვირაბის გავლით და ცხინვალში გამოჩენით, თითქმის ჩამოსათვლელ საათებში მოახერხა ქართული არმიის უკუგდება და ქართველთა შეტევაზე არსებულ მდგომარეობაზე დაბრუნება.

გაზეთის მიერ ზემოთყვანილი სტატისტიკაც რუსეთის არმიის ბრძოლაში ჩართვის ამსახველია, მაგრამ მანამდეც იყო მსხვერპლი – რუსეთის სამშვიდობოებზე ქართველთა თავდასხმის შედეგად, რამაც გამოიწვია რუსეთის პოლიტიკური თუ სამხედრო წრეების გაშმაგება. არადა, მშვიდობისმოყვარეები ხომ გაეროს, ეუთოს ვეგდით იდგნენ ქართულ-ოსური დაპირისპირების საზღვარზე?

საქართველოს ხელისუფალთ მხედველობიდან „გამორჩა“, რომ ნებისმიერი ქვეყნის სამშვიდობო კონტინენტზე იერიშის მიტანა, მოთუქტეს დახოცვა, იმ ქვეყანაზე თავდასხმას ნიშნავს. ასე, რომ მეზობელ რუსეთს, შეიარაღებითა და სამხედრო ძლიერებით ცნობილს, ბირთვულიარაღიანსა და გაეროს უშიშროების საბჭოს მუდმივ წევრს, სრული საფუძველი ჰქონდა პასუხი გაეცა ქართული აგრესიისთვის.

მაშ რატომ წერს გაზეთი, თანაც პირველ გვერდზე, რუსულ „ინტერვენციაზე“, თითქოს მან, ყოველგვარი საბაბის გარეშე, 8 აგვისტოს დამით გადაწყვიტა ცხინვალში შეგარდნა და სამხრეთ-ოსეთის ტერიტორიის დაკავება ანუ საქართველოს ერთ-ერთი რეგიონის ოკუპაცია – დღესაც, რომ გამუდმებით გავიძახებ?

რა ჰქონდა რუსეთს შესავარდნი, ფაქტიურად იქ არ იყო? სამხრეთ ოსეთის ხელისუფლება, ისე, როგორც დღეს, ჩახუტებული არ იყო კრემლთან?

უდავოდ, იყო! და ამ პროცესს დამოუკიდებლობის მიღებამდე (1991 წლის დეკემბერი) ჩაეყარა საფუძველი, რაშიც ლომის წილი იმჟამინდელ ხელისუფლებასე მოდის, ცხადია საქართველოს ხელისუფლება მყავს მხედველობაში. 2008 წლის ქართული გადაწყვეტილება, აღინდნულ ხელისუფლების საბედისწერო გადაწყვეტილების გაგრძელება იყო. მაგრამ მანამდე იყო იმავე რუსეთის ძალისხმევით ცეცხლის შეწყვეტის ხელშეკრულების გაფორმებაც დაპირისპირებულ მხარეთა შორის და გამყოფ ზონაში სამშვიდობოების ჩაყენება, რაც ქართულმა მხარემ დაარღვია 2008 წლის 8 აგვისტოს.

მაშ რატომ ადგენს თავს უფლებას გაზეთი სიცრუე მიაწოდოს მკითხველს?

იქნებ მართლაც სჯერა, რომ რუსეთი იყო ის, ვინც პირველმა გახსნა ცეცხლი? ვინ-ვინ და გაზეთმა ასეთი შეცდომა არ უნდა დაუშვას, ვინაიდან მკითხველს, რომელსაც ტვინი აქვს გამოლაყვებული ელექტრონული მედიის სიცრუით – რუსეთის აგრესიასთან დაკავშირებით, თავისიც არ მიამატოს, ცეცხლზე ნავით არ დაასხას ე.წ. სიმართლი.

მაგრამ გაზეთი, ის ბეჭდითი ორგანოა, რომელიც ცდილობს სხვა, მასავით „ორგანოებს“ არ ჩამორჩეს „ჭეშმარიტ“ საქმეში და ისევე დაწილოს რუსეთი, როგორც სხვა ორგანოები – ბეჭდვითი თუ ელექტრონული აკეთებენ. სიმართლე რომ დაწეროს, ხომ შეიძლება ვინმემ „მადლიდან“ უსაყვედუროს?

ასე და ამრიგად, ვრცელდება „ჭეშმარიტება“. გაივლის წლები, ვიდაც აიღებს ამ გაზეთს ხელში, „მოწინავეს“ შეავლებს თვალს და შეუდლით აეგება გული. ეს, არის ხალხის სამსახურში

ყოფნა? ნუთუ ეს „ჭეშმარიტება“ ახლოსაა გაზეთის პირველ გვერდზე ილიას ნათქვამთან: „იმისთანა წმინდა საქმეში, როგორც ბეჭდური სიტყვაა, ტყუილებით და ჭორებით ბურთის გატანა ყველა უკადრისობაზე უსადაგლესია.“?

9 წელიწადი გავიდა ცხინვალის ომის დაწყებიდან და ამ ხნის განმავლობაში ვერა და ვერ დაგვლიეთ ჩვენს თავში ჩაბუდებული ტყუილი, რუსული ინტერვენციისა. არაერთხელ მითქვამს და გავიმეორებ – არ ყოფილიყო ქართული ჯარის იერიში ცხინვალზე და არ იქნებოდა რუსეთის პასუხი.

დაახ! პასუხი და არა ინტერვენცია.

აი, ამ სიმართლით გვაცხოვრებენ დღემდე – სხვადასხვა ხელისუფლება და მედია. მაგრამ მარტო ეს რომ იყოს, რა გვიჭირს. არის აგრესია, ჯერ-ჯერობით სიტყვიერი, რომელიც როგორ ან როდის გადაიზრდება სამხედრო რეჟანში, არავინ იცის. ძალა, რომელიც 2008 წლის აგვისტოს მართავდა ქვეყანას – ოპოზიციაშია და ისე, როგორც მაშინ, დღესაც აქტიურობს ანტირუსული გამოსვლებით, განცხადებებით, დაუსაბუთებელი, ცილისმწამებლური რიტორიკით. მისი მიხედვით, რუსეთი და არა საქუთარი თავი არის საქართველოს დამაქცევარი. მასთან არც დღეს, არც ხვალ და არც არასოდეს ურთიერთობა არ უნდა იყოს. რაც უნდა იყოს – ლანძღვა-გინება და რუსეთის კვლავ მხილება ინტერვენციაში – შინ და გარეთ. გარეთ განსაკუთრებით – მეტი ყურადღების მისაპყრობად.

ოპოზიციას არც ხელისუფლება ჩამორჩება – ცხადია რუსეთის ლანძღვაში. ასეთმა სულ ახლახანს გადაუარა მთელ საქართველოს – პუტინის ბიჭვინთაში ჩასვლის წინ და შემდეგ. საქართველოს პრეზიდენტიდან დაწვებული, ნებისმიერი მოხელის დამთავრებული, უახლოდ გააკიოდა და გააკვივის რუსული მზაკრობის შესახებ, რომელსაც უდავოდ დაუსვამს წერტილს კოლექტიური დასავლეთი. საინტერესოა, ხელისუფლებიდან სჯერა ვინმეს ამის? და თუ არა, რატომ თვლიან ისინი, რომ ხალხს ჭკუა არ აქვს?

ვის სჯერა, რომ დასავლეთი დაგვიბრუნებს დაკარგულს? ეჭვი მეპარება, რომ არავის. და რაც უფრო მეტი წელი გაივლის, დასაქმებულებიც აღარ იქნება. დაიმედებულმა განცხადებებმა, განსაკუთრებით იხინეს თავი აშშ-ს ვიცე-პრეზიდენტის პენსის თბილისში ვიზიტის შემდეგ.

ამერიკელი მაღალჩინოსნების ვიზიტები საქართველოს ცუდად აქვს დაცდილი, ვინაიდან დაიმედებული მასპინძლები ისეთ ნაბიჯებს დგამენ – მტრისას. ასე იყო კონდოლიზა რაისის – აშშ-ს მაშინდელი სახელმწიფო მდივნის, ვიზიტის შემდეგ, სააკაშვილმა რომ „გახსარა“ საქართველო. მართალია, კონდოლიზა რაისი მოგვიანებით თავს იმართლებდა – მე, სააკაშვილს ვუთხარი არ გაბეგო სამხედრო გზით კონფლიქტის მოგვარება, მაგრამ მან თავისი ვააკეთა.

დაუჯერებელია, ვინაიდან რაისი აშშ-ს ადმინისტრაცია იყო ანუ სააკაშვილის მბრძანებელი, რომელსაც ის თავიდან-ბოლომდე ემორჩილებოდა. არ დაემორჩილა? მაშინ სააკაშვილი ყოფილა აშშ-ს ადმინისტრაცია. საქართველოს ხელისუფლებას ან არ ეხმის რას ეუბნებიან მამა-მარხენალნი ან ისე აკეთებს, როგორც მას სურს, რაც ძალიან საეჭვოა.

დაიმედება პოლიტიკაში დიდი რამ არის. დაიმედებულმა, თუკი სადი აზრის დეფიციტი აქვს, ისეთი ნაბიჯი შეიძლება გადადგას, ქვეყანას რომ გამოუყავდ დღეში ჩააგდებს. პენსის დაპირება საქართველოს მხარში დგომასთან დაკავშირებით, რომ დიდად გასახარი გამოდგა ქართველ პოლიტიკოსთათვის, ფაქტია. ისიც ფაქტია, თუ რა ახალი შეპართებით დაიწყო ქართულმა პოლიტიკამ რუსეთის ლანძღვა. ნეტავ რით შეაგულიანა პენსმა ბრიყვი მასპინძლები?

მსგავს შეგულიანებას აქვს ადგილი

ბალტიისპირა ქვეყნებში, უკრაინაში. ერთშიც და მეორეშიც შეგულიანება ძალისმიერია ანუ სამხედრო. ბალტიისპირეთში – ნატოს ჯარები, უკრაინაში – ახალი ტანკაწინააღმდეგო იარაღის მოლოდინი და შავ ზღვაზე ამერიკული სამხედრო ბაზის გახსნა. აშშ-ს კონგრესმენები ხშირად იხსენებენ უკრაინას და რუსულ „აგრესიის“ შესახებებლად იარაღის მიწოდებასაც პირდაპირ მას.

აშშ-ს მიერ უკრაინის მმართველად დასმული პოროშენკოს ხელისუფლება, საკუთარ ქვეყანაში არაუმეტეს 5%-იანი რეიტინგის მატარებელი, ღონეს არ ზოგავს ვაშინგტონელთა ანტირუსული პოლიტიკის მომაკვლებელი იარაღის მიღება მისთვის სწორედ ის სტიმული იქნება, რომელსაც უდავოდ მოჰყვება დონბასში საომარი მოქმედების ესკალაცია. არც პოროშენკო და არც სხვა, უკრაინის ხელისუფლებიდან არ ფიქრობს საომარი მოქმედების გააქტიურება გადაიზრდება თუ არა ფართომასშტაბიან ომში, რუსეთის წართვით. იქნებ, სწორედ ამას ნატოებს ვაშინგტონი? იქნებ ამერიკის აგრესიული სენატორები მაკკეინისა და გრენის მსგავსნი ოცნებობენ რუსულ სამხედრო პასუხზე უკრაინაში?

ეს, ის ლინდსი გრენია, რომელმაც სულ ახლახანს განაცხადა ჩრდილო კორეაზე ბირთვული თავდასხმის შესახებ. მისი აზრით, მერე რა, თუ იქ ათეულ-ათასობით ადამიანი დაიღუპება და ომი განაღდება – კორეა შორს არის აშშ-დან.

სენატორი ლინდსი გრენი ჩვენთანაც „კარგად“ არის ანუ გვაგულიანებს რუსეთის წინააღმდეგ, ისე, როგორც 2008 წლის აგვისტოში გვაგულიანებდა პრეზიდენტობის კანდიდატი მაკკეინი, რომლისთვის მთავარი იყო სააკაშვილის მიერ რუსეთის გამოწვევა, ცხადია სამხედრო პროვოკაციით, რასაც შემდეგ თვითონ (მაკკეინი) მოაყოლებდა რუსეთის, როგორც აგრესორის ლანძღვას და შესაბამის ქულებს ჩაიწერდა დემოკრატთა წარმომადგენლის ობამას წინააღმდეგ ბრძოლაში. აი, ამ პოლიტიკურ მაიმუნობას შესწირა სააკაშვილმა საქართველო.

დაახლოებით ანალოგიურ მაიმუნობას სწირავს ქვეყანას დღევანდელი ხელისუფლება. გაწირავა, როდესაც ვიცე-პრეზიდენტ პენსს თვალში შესციცინებ და მის მიერ მოცემულ დარიგებას – ანტირუსულს, საბოლოო ჯამში ანტიქართულს უყოყმანოდ დებულად და ასრულებ.

ქვეყნის შეწირავა, როდესაც ნატოს სასწავლო-სამხედრო ბაზას ხსნი და ნატოს სამხედრო მანევრებს ატარებ – სისტემატურად, დაუფიქრებლად. ლინდსი გრენის სიტყვები საქართველოზეც გამოდგება. ჩვენც შორს ვართ ამერიკისგან და აქ განეთიარებული სამხედრო კონფლიქტი ამერიკამდე ვერ მიადგვს.

ჭირს წაუღია კორეის ნახევარკუნძული, ამიერკავკასია, უკრაინა, სირია, ბალტიისპირეთი – მთავარია ამერიკა იყოს პირველი. ამას ამბობს აშშ-ს პრეზიდენტი ტრამპი, ამერიკელი კონგრესმენები, მათზე აყოლილი ქართველი პოლიტიკოსები კი დაუფიქრებლად მიჰყვებიან ამ გზას – აგრესიის, კაცთა სიძულვილის, გაუტანლობის, სიცრუის გზას. ნაცვლად მოლაპარაკებისა, ყველა ერთად გაიძახის – მათ რუსეთთან მოსალაპარაკებელი არაფერი აქვთ.

დამღუპველია ეს გზა, ისე, როგორც 2008 წლის 8 აგვისტო იყო დამღუპველი. მან ხომ დასამშვიდებლად მხოლოდ ტყუილი მოსახრება დაგვიტოვა – რუსებმა თბილისი, აშშ-ს შიშით რომ ვერ აიღეს.

ამ „სიმართლით“ დაღის დღეს საქართველოს ხელისუფლებაც და ოპოზიციაც. თითქოს თბილისის არაღება დიდი შეება იყოს. სიბეცესაც თავისი საზღვარი აქვს, მაგრამ ასეთი – უსაზღვროა.

ჰამლეტ ჰიპოზილი,
პოლიტოლოგი

ლავრენტი ბერიძე – საბჭოთა პარტიის ცილდაჭაბუკული ბერიძე

(გაგრძელება წინა ნომრიდან)

1941 წლის თებერვალში, ომის დაწყების შემდეგ პოლიტიბიურომ სსრკ სახელმწიფო უშიშროების სახალხო კომისიის უფროსის მოადგილედ დაინიშნა „ამხ. ბოგდან ზაქარიას ძე ქობულაძე, რომელიც მუშაობდა სსრკ შინაგარეო მთავარი ეკონომიკური სამმართველოს უფროსად“.

პუბლიცისტ სერგეი კრემლიოვის აზრით მთავარი ეკონომიკური სამმართველოს მოღვაწეობის სფეროს გაფართოება გახლდათ სტალინისა და ბერიძის ერთ-ერთი გამომწვევი იდეათაგანი. შინაგარეო მთავარი ეკონომიკური სამმართველო გახლდათ მაკონტროლებელი ორგანო, რომელიც იღებდა ობიექტურ ინფორმაციას საბჭოთა სახალხო მეურნეობაში არსებული მდგომარეობის თაობაზე. კრემლში იძლეოდა ბუღალტრული იყენი, რომ ზოგჯერ არაპოპულარული გადაწყვეტილებები მიეღოთ. ასეთი ნაბიჯები წინასწარ ზუსტად უნდა ყოფილიყო გათვლილი. აქ კი...

პარტიულ და სამეურნეო ხელმძღვანელებს შეეძლოთ ფაქტების დამახინჯება და შელაპაჯება, მთავარი ეკონომიკური სამმართველო კი ვალდებული იყო მოეცა (და იძლეოდა კიდევ) ეკონომიკის მდგომარეობის ჭეშმარიტი სურათი. საამისოდ მთავარ სამმართველოს გააჩნდა პროფილური ქვედანაყოფები: მრეწველობის, სამხედრო სექტორის, სოფლის მეურნეობის, ავიაშენიშნული ინდუსტრიის, საწვავით უზრუნველყოფის.

სხვათა შორის, ამგვარი სტრუქტურა ჯერ კიდევ ფელიქს ედმუნდის ძე ძერჟინსკიმ დააარსა 1923 წელს. მაგრამ ნამდვილი პაიონისა და პორნოგრაფიის მოყვარული იაკოვლას ძალისხმევით ეს სტრუქტურა „ჩამოხმა“ განყოფილების დონეზე, ექვსი კი სახელმწიფო უშიშროების მთავარი სამმართველოს ეკონომიკური განყოფილება საერთოდ გააუქმა.

სახალხო კომისრად მოსვლისთანავე ბერიძემ სასწრაფოდ აღუდგინა სტატუსი სანაგვეზე გადაგდებული ეკონომიკურ ბლოკს. მთავარი ეკონომიკური სამმართველო დაკომპლექტდა მაღალი განათლების მქონე პროფესიონალი, კომპეტენტური კადრებით, რომელთაც შეეძლოთ არა მხოლოდ საქმისადმი ზერელე დამოკიდებულებისა და მანკებლობის ფაქტების აღმოჩენა და აღკვეთა, არამედ საწარმო და მმართველობითი შრის კვალიფიკაციის დონის განსაზღვრა და სასარგებლო რეკომენდაციების შემუშავება, რაც ხელს უწყობდა მანიკურებათა აღმოფხვრის პროცესებს. სხვაგვარად რომ ვთქვათ – თუ არ შეგიძლია, – შეგასწავლით (შენი შესაძლებლობებისა და წარმოების აუცილებლობის გათვალისწინებით), ხოლო, თუ არ გინდა – გაიძულებთ (გულაგი ჯვრჯვრებით არავის გაუქმებია).

ამ წლებს ვ. მ. მოლოტოვი შემდეგნაირად იხსენებდა:

“პრინციპში, ჩვენ სასტიკი და ხანგრძლივი ომისათვის, უმთავრესად, მზად ვიყავით. განვიხილავდით ხუთწლივლებს, ჩვენს მიერ შექმნილმა სამრეწველო პოტენციალმა გაგვაძლევინა. სხვაგვარად არაფერი გამოგვივიდოდა რადგან ომისწინა წლებში ჩვენ ძალზე სუსტად მზარდი სამხედრო მრეწველობა გვექონდა!... ყოველდღე დაძაბულობის ქვეშ ვამყოფებდით პოლიტიბიუროს

ჯანმრთელ თუ ავადმყოფ წევრებს... ახლა, ხალხი ნახეთ, მთელი კადრები... ჩვენ ომამდე ორი წლით ადრე შეეცვალეთ 7-საათიანი სამუშაო დღე, გადავიყვანეთ საწარმოთა კოლექტივები მკაცრ სამუშაო რეჟიმზე და მუდამ ვიყავით ახლისა და სასარგებლოს ძიებაში, ცუდად ცხოვრობდა თითქმის ყველა, ეძებდნენ უკეთეს სამუშაოს და საარსებო პირობებს... არავითარი საბინაო მშენებლობა არ მიმდინარეობდა, მაგრამ ვაგებდით კოლოსალურ ფაბრიკა-ქარხნებს, ვქმნიდით ახალ სამხედრო ქვედანაყოფებს, რომელიც აღჭურვილი იყვნენ ტანკებით, თვითმფრინავებით... კონსტრუქტორებს მუდამ ვუკვირებდით: “მოგვეცით სასწრაფოდ, მოგვეცით სასწრაფოდ!” ისინი ვერ ასწრებდნენ, ყველანი ახალგაზრდა კონსტრუქტორები იყვნენ!..”

“ომამდე ჩვენ კოლოსალური რაოდენობის მხსვერვლს მოვითხოვდით – მუშებიდან დაწყებული და გლეხებით დამთავრებული. გლეხებს ცოტას ვუხდით პურისათვის, ბამბეულისა და შრომისათვის – გადასახდელიც არაფერი გვექონდა. საიდან უნდა გადაგვეხადა? ჩვენ ვგზავდით ურთობ, თითქმის გლეხების მატერიალურ ინტერესებს არ ვითვალისწინებდით. ჩვენ რომ ეს ინტერესები გაგვეთვალისწინებინა, რა თქმა უნდა, ნისში შევიდოდით. ზარბაზნებისათვის ფული არ გვეყოფიდა!... ვემზადებოდით ძაღლების კოლოსალური დაძაბვით, უკანასკნელ შესაძლებლობათა ზღვარზე. საკუთარი ტყავიდან ვჭერდით, რათა ქვეყანა მოსალოდნელი ომისათვის მოგვემზადებინა: ხვალ რომ ომი დაიწყო, ჩვენ ყველაფრისათვის მზად უნდა ვიყოთ! ხალხს დაძინების საშუალებას არ ვაძლევდით, ვაიძულებდით, რომ მუდამ ეფხილათ...”

მაშინ სტალინმა არა მხოლოდ მოახერხა ხალხი დარწმუნება იმაში, რომ ხუთწლივლისა და კომკავშირული მშენებლობების წარმართვა მომხდარიყო “ენტუზიაზმზე”, არამედ შინაგარეო მთავარი ეკონომიკური სამმართველოს მხარდაჭერით მიადწია იმას, რომ 1941 წლისათვის ეკონომიკის წინსვლის მხრივ საბჭოთა კავშირი მეორე ადგილზე გავიდა აშშ-ს შემდეგ.

“ჩემთვის ხანგრძლივად სახალხო მეურნეობის საქმეების გაძლიერება, – წერდა ბერია დღიურში 1941 წლის 3 იანვარს, – 1941 წელზე დიდ იმედებს ვამყარებ, თუ ომი არ იქნება”.

ომი... ომი... უკვე 1939 წელს ტრიალებდა მისი სუნი კრემლის კორიდორში.

31 მარტს სტალინმა ბერია დილაადრიან მიიწვია და დაბადების დღე მიულოცა. 40 წელი! და გამართა საუბარი... ომზე.

(დღიურიდან) – “ომი შეიძლება ზაფხულში დაიწყო. მაინტერესებს, როგორაა მზადების საქმე. ჩვენ ჯერ კიდევ არა ვართ მზად. კობა ამბობს – ისე ვიოვებით, როგორც მზად ვიქნებით, არც მოწინააღმდეგეა ძალიან მზად...”

ვიდრე მიმდინარეობდა ყრილობა (კომპარტიის (ბ) მე-18 ყრილობა, 1939 წლის მარტი. – რედ) ევროპაში სიტუაცია მკვეთრად შეიცვალა. გააქტიურდნენ უნგრელები (მოახდინეს იმიერკარპატის უკრაინის ოკუპაცია), გერმანელები შევიდნენ ჩეხოსლავიაში და მეშველში და ახლა დიად ითხოვენ დანცინგის დაბრუნებას. ესპანეთში საქმე მომთავრებულია (1939 წლის 1 აპრილს ესპანეთის მთელი ტერიტორია გვერდად ფრანკოს ჯარებმა დაიკავეს – რედ).

დიუსელდორფში გაიმართა გერმანელი და ინგლისელი მრეწველების თათბირი. აი, ეს კი ნამდვილად საშიშია, თუ ისინი ჩვენს ხარჯზე მოილაპარაკებენ. ლიტვინოვი ძალიან უძერვდა გერმანელებს. საგარეო საქმეთა სახალხო კომისარიატი ბირობი-ჯანად აქცია (იგულისხმება ებრაელთა თავშეყრის ადგილი), თავადაც ბირობი-ჯანია. ამ საქმეს როგორმე უნდა მოეუღოს...”

ამ საქმეს ჯერ კიდევ მეოცე საუკუნის 20-იან წლებში უნდა “მოვლოდა”. მთელი სამოქალაქო ომის პერიოდი ლიტვინოვ-ვალახმა ლონდონში გაატარა და მთავარ მეკავშირეს წარმოადგენდა ლიონ ჯორჯ-მილენარამისა და მათი მოსკოველი მეკავშირეებისათვის.

1939 წლის ზაფხულში გერმანიის ხელისუფლებამ მიმართა საბჭოთა კავშირის მთავრობას, რომ სასწრაფოდ მოეწერათ ხელი ურთიერთთავდაუსხმელობის ხელშეკრულებისათვის. მოსკოვში ჩამოვიდა გერმანიის საგარეო საქმეთა მინისტრი იოაჰიმ ფონ რიბენტროპი 1939 წლის 23 აგვისტოს მას შეხვდა სსრკ საგარეო საქმეთა სახალხო კომისარი ვ. მ. მოლოტოვი, რომელმაც ამ პოსტზე ლიტვინოვი შეცვალა 1939 წლის 5 მარტს. ზოგიერთი მკვლევარი თვლის, რომ მანამდე რაც საბჭოთა რუსეთში ხდებოდა, მის კორექტირებას ახდენდნენ დასავლეთის ინტერესების დამცველი ლიტვინოვი და მისი ამფსონები. ეს არ გახლდათ ტროცკისტების ჯგუფი, ამიტომ, განსაკუთრებული მონღოებით არ იცავდნენ ბრონშტეინ-ტროცკის ხალხს, უფრო სწორად კი, დაუნდობლად სწირავდნენ მათ საკუთარი თავის დასამკვიდრებლად საბჭოთა პოლიტიკურ სივრცეში. მათი მიზანი იყო, რომ საბჭოთა კავშირი, როგორც ნედლეულის დანამატი, დაეხლოვებინათ საფრანგეთის, ინგლისისა და ამერიკის შეერთებული შტატებისათვის. აი, სწორედ ეს კრახანების ბუდე ააფეთქდა და სრულიად გაანადგურა ლავრენტი პავლეს ძე ბერია.

საფრანგეთის ყოფილმა პრემიერ-მინისტრმა, ილუშინატმა, ლიტვინოვის პირადად მეგობარმა და საბჭოთა რუსეთის დაუძინებელმა მტრმა ელენო ერიომ მაშინ განაცხადა: “წავიდა კოლექტიური უსაფრთხოების დიდი მეგობარი”. ამით ყველაფერია ნათქვამი.

მოლოტოვმა და რიბენტროპმა ათი წლის ვადით მოაწერეს ხელი საბჭოთა კავშირსა და გერმანიას შორის თავდაუსხმელობის ხელშეკრულებას. ამ პაქტის საიდუმლო პროტოკოლურ დანამატში გათვალისწინებული იყო მოლაპარაკებების მიერ აღმოსავლეთ ევროპაში ინტერესების შეხლევა, რომლის ხაზი გადიოდა პოლონეთის ტერიტორიაზე. ფინეთი, ბალტიისპირა რესპუბლიკები და, ასევე, ბესარაბია, აღიარებული იყო საბჭოთა კავშირის ინტერესების სფეროდ.

მიუხედავად ხელშეკრულებაზე ხელის სასწრაფო წესით მოწერისა 1939 წლის 23 აგვისტოს, თითოეულ მხარეს კარგად ესმოდა, თუ რა სარგებელი მოელოდა მისგან. საბჭოთა კავშირი დროებით გადასწავლა გერმანიის მასზე თავდასხმის საფრთხეს. გერმანიას ხელები გაეხსნა ევროპაში შემდგომი მოქმედებისათვის, პირველ რიგში – პოლონეთის წინააღმდეგ. მხოლოდ დროის ამბავი იყო ის, თუ როდის გადადგამდა პიტლერი მორიგი ნაბიჯი.

და ეს არ წარმოადგენდა დიდ საიდუმლოს კრემლისათვის.

1939 წლის 1 სექტემბერს გერმანიამ წამოიწყო პოლონეთის კომპანია, რომელიც შემდეგ მეორე მსოფლიო ომში გადაიზარდა.

1939 წლის 17 სექტემბერს საბჭოთა ჯარებმა მიიღეს ბრძანება, რომ გადაეკვეთათ საბჭოთა კავშირ-პოლონეთის საზღვარი და დაეკავებინათ მეტწილად ბულონესებითა და უკრაინელებით დასახლებული ტერიტორიები.

საბჭოთა კავშირის საზღვრის ახალი ხაზი გადიოდა მდინარეებზე ნარვა, ბუგი და სანი. ამის შედეგად საბჭოთა კავშირის საზღვარმა გადაინაცვლა სიცოცხლის-მიერად მნიშვნელოვანი რაიონებიდან დასავლეთით 200-250 კილომეტრის დაშორებით. განთავისუფლებული რაიონები სსრკ უმაღლესი საბჭოს 1939 წლის 1 და 2 ნოემბრის დადგენილებებით მიეკუთვნათ ბულგარეთის და უკრაინის საბჭოთა რესპუბლიკებს.

საბჭოთა კავშირის საზღვრების გამაგრება და აღჭურვის გაძლიერება – აი, რა გახლდათ ლავრენტი პავლეს ძე ბერიას უპირველესი საზრუნავი.

მაშინ მოვლენები ელვის სისწრაფით

ვითარდებოდნენ. ჩვენ თუ პოლიტიკურ და ორგანიზაციულ წიაღსვლებს თავდავიწყებით გამოვედევნებთ, შეიძლება მხედველობის არედან გამოგვჩვენოს ძალზე მნიშვნელოვანი მომენტები. ეს გახლავთ ლავრენტი ბერიას პირადი ცხოვრება. მიუხედავად იმისა, რომ პირადი ცხოვრებისათვის ამ ადამიანს დრო პრაქტიკულად აღარ რჩებოდა.

მაგრამ წინაა შედარებით ქმედითი სიუჟეტური პასაჟები, ამიტომ დავეთმოთ რამდენიმე გვერდი ოჯახსა და ყოფაცხოვრებას. შემდეგში “ლირიკისათვის” ნამდვილად არ დავგვრებთ დროს.

სახლში

ოჯახი ესაა მინიატურული საზოგადოება, რომლის მოტიანობაზეცაა დამოკიდებული დიდი საზოგადოების მოტიანობა და უსაფრთხოება

ფელიქს ადლერი, ამერიკელი პედაგოგი

როცა ბერია მოსკოვში გადაიყვანეს, მისი ოჯახი თავდაპირველად თბილისში დარჩა – ნინა თეიმურაზის ასული მოსკოვში საცხოვრებლად გადასვლის დიდი წინააღმდეგი იყო. მაგრამ როცა ამის თაობაზე სტალინმა შეიტყო, იგი გაბრაზდა და თბილისში თავისი დაცვის უფროსი გენერალი ვლასიკი გააგზავნა. მან კი საკითხი ძალზე მარტივად – საღდაფონურად გადაწყვიტა: შევიდა სახლში და გამოაცხადა, რომ ისინი მოსკოვში გადადიან და მზადებისათვის 24 საათი დრო აქვთ.

მოსკოვში თავდაპირველად ისინი ცხოვრობდნენ სამთავრობო სახლში, ასე ერქვა პოლიტპატიმრების სახლს. ერთხელ მათთან სტუმრად მივიდა სტალინი, შუბლი შეიჭმუნა და თქვა: “ამ ჭიანჭველების ბუნებაში ცხოვრება არ შეიძლება, გადმოდი კრემლში”. მაგრამ ნინა თეიმურაზის ასულს არ სურდა კრემლის კედლებში ცხოვრება. “კარგი, – დაეთანხმა სტალინი, – განკარგულებას გავცემ, რომ სადმე ცალკე სახლი გამოვიყონ”. ასეთივე ისტორია განვივარდა აგარკოტან დაკავშირებითაც. მათ პატარა კორეჯი ჰქონდათ რუბლიოვკის გზატკეცილზე მდებარე სოფელ ილინსკოში. ერთხელ სტალინი ესტუმრა და კვლავ შუბლშეჭმუნებულმა თქვა: “მე გადასახლებაში ბევრად უკეთესად ვცხოვრობდი”. ისინი სასწრაფოდ გადაიყვანეს სამთავრობო დასახლებაში, მაგრამ არც ის გახლდათ ცაღაზიფული სასახლე – ჩვეულებრივი ხუთოთახიანი სახლი, საიდანაც ერთი ოთახი საბილიარდოს ეკავა. უფრო მეტიც – ბერია არასოდეს სარგებლობდა დაჯავშნული პაკარდით და ჩვეულებრივი ავტომანქანით დაიარებოდა.

“იგი მრავალმხრივი დადებითი თვისებებითა და დიდი ნიჭით გამოირჩეოდა, – იხსენებდა სერგო ბერია, – უყვარდა და კარგად ესმოდა მუსიკა. დედა ხშირად ყიდულობდა ფირფიტებს, რომელზეც ჩაწერილი იყო კლასიკური მუსიკა და ისინი სიამოვნებით უსმენდნენ როცა მამა ამისათვის დროს მოიხელთებდა. როგორც მახსოვს, მამას პოეზია არ იტაცებდა. ისტორიული ლიტერატურა უყვარდა, მუდამ აინტერესებდა ეკონომისტთა ნაშუქვრები. ეს თემები მისთვის ძალზე მახლოვლები იყო.”

არ ეწეოდა, კონიაკს და არავს დასანახად ვერ იტანდა. მაგრამ საღილზე რომ ჯდებოდა, ყოველთვის ეღვა ღვინიანი ბოთლი. მამა მხოლოდ კარგ ქართულ ღვინოს სვამდა და ისიც ზომიერად, როგორც ამბობენ – დოზირებულად. მე იგი მთვრალი არასოდეს მინახავს.”

თარგმანი როლანდ ჯალალანისი, (გაგრძელება იქნება)

მერაბ კოსტავას პოეზია

წინასწარმგზავნი და წინათმბრძნობი

მერაბ კოსტავა ეხიარა საღვთო სიბრძნეს, საღვთო სიყვარულს, მას მომადლებული პქონდა სულიერი თვალი, სულიერი ხედვა, ესმოდა სფეროთა ქნარის ელერა, ნათელხილვისა და ნათელსმენის ფენომენებით შექმლო გაეღწია ვარსკვლავებს მიღმა, ეხილა სხვისთვის უხილავი, ეკისრა „კოსმოსის სუნთქვა“, განეჭვრიტა წარსული, აწმყო, მომავალი.

მერაბ კოსტავას პოეზიაში დასმულია ყველა დროისთვის აქტუალური ეროვნული თუ საკაცობრიო პრობლემები.

“რელიგიის ხედაშეს” დაწვავებულ პოეტს გამოარჩევდა “საღვთო სინედლე”, “გული საუფლო”, “ციური ჭერება, ციურთა თვალები”, “ზეციური მხედველობა”, საღვთო ჰანგი, ზეცის ზნეობა, ის მართლაც იყო “ხატი ღვთისა”, “საღვთო ზვარაკი”, “უმადლესი მისანი”.

უმადლესი პარამეტრებით, ზეციური, უცდომელი გადასახედვიდან აფასებდა მოუღმევეს, ქმნიდა ისტორიას ცისა და მიწის, ზომავდა “სულითა სიღრმეს”.

მერაბ კოსტავას შემოქმედების უმთავრესი პრობლემა ქრისტიანული რწმენისა და სახისმეტყველების საკითხები, მისი ფილოსოფიური ლირიკა წარმოადგენს სოფლისა და ზესთანოფლის, სიოცხლისა და სიკვდილის, ბიბლიური პარადიგმების გამოყენებით მიწისა და ცის, სიკეთისა და ბოროტების, ხორცისა და სულის საიდუმლოებათა უცდომელი გათავისების ნიმუშს, ადამიანის დანიშნულების, როლის, ადამიანურის არსის ამოსხნას, მისი დანიშნულების დაუცხრობად ძიებას, “სიქველის ნათელით” სულის ხსნის გზების ჩვენებას, ემსახურება სულის ზრდას.

მისი ლირიკის პერსონაჟი “მსოფლიო კაცია”, მთელი კაცობრიობის ნაკვირვების დამტკევი, პლანეტის ბედზე ჩაფიქრებული და, ამავე დროს, საკუთარი ერის, თვისტომის ადგილის მაძიებელი მიწაზე თუ ზეცაში, მიწიერ პლანეტაზე თუ კოსმოსში: “საქმეა იქვე მსოფლიო კაცად და არ უმუხლოდ ერსა და თვისტომს, ცის მაღალ ყელზე ვარსკვლავთა აცმას ჰმატო ზურმუხტი და ამეთვისტო” (ტანჯვათა ტიტანი) (1,16-19).

მერაბ კოსტავა საქართველოს თანამდევ მარადიული სულია, პრეისტორიიდან მომავალი, მერმისის გზებს ადევნებული და ერის უკვდავებისთვის მლოცველი.

სულიერი ჭერება, გონის თვალის ახევა, გულთა სმენა მას საშუალებას აძლევდა გაეღწია მოვლენების მიღმა, საცნაურ ეყო ხილული, არსებული, უხილავი და განესახდებდა მომავლისთვის განკუთვნილი სასიცოცხლო იმპულსები.

რამდენად შესაძლებელია ადამიანისთვის სულის მიღმა არსებულის დანახვა, მომავლის განჭვრეტა?

ბიბლიაში ორგვარ სიბრძნეზე კეთდება აქცენტები: მიწიერზე, წარმავალზე, ხილულზე, მატერიალურზე, ეშმაკურზე და მარადიულზე, ღვთისგან მოცემულ “სულიერ სიბრძნეზე” (ბარუქ წინასწარმეტყველი, პავლე მოციქული).

მაგრამ ბიბლიაშივე გვხვდება დაეჭვება ადამიანურ ცოდნაზე: “ბრწყინა ყოველი კაცი თავისი ცოდნით” (იერემია, 51,17) (2,177).

პავლე მოციქული საუბრობს წუთისოფლის სიბრძნის ამოუბახე...

არსებობს ჭეშმარიტი, სულიერი, წმინდა, სამართლიანი სიბრძნე, რაც “უფალმა მხოლოდ” ღვთისმოსავეებს მისცა” (ისო ზირაქი, 44,33) (2,66).

მხოლოდ რწმენასთან, უხედავთან წილნაერთ, სულიწმიდით მომადლებულთ ხელეწიფებით მომავლის მაწველებელი ინფორმაციის მიღება: “როცა მოვა იგი სული ჭეშმარიტებისა, შევიძლებით ყოველ ჭეშმარიტებაში. თავისით კი არ ილაპარაკებს, არამედ იმას ილაპარაკებს, რასაც ისმენთ და მომავალს გაუწყობთ თქვენ” (იოანე, 16,13) (3,215).

წინასწარმეტყველების უნარის მომნიჭებელია სულიწმინდა (პავლე მოციქული, I კორინთელთა, 12,2,9-11).

მაგრამ “სულიწმიდის სიღრმეში წვდომის უნარი მხოლოდ მათ ხელეწიფებათ, რომლებიც გაცისკროვნდებიან უმწვერვალესი განუხრელი ღვთაებრივი ნათლის შუქით და სულის მიერ მოუხვეჭავთ სრუ-

ლად აღურვენელი გონება” (წმ. ნიკიტა სტივატე, წმ. სვიმეონ ღვთისმეტყველის საღმრთო სიყვარულის ჰიმნებისათვის) (4,408).

სულიწმიდის ზეციურ მადლის მიღებისთვის აუცილებელია “წმიდა მცნებათა სწავლება” (წმ. ნილოს სინელი) (4,112).

“მხოლოდ ის, ვინც თავს შესწირავს უხედავის რჯულის შესწავლას, გამოიძიებს წინაპართა სიბრძნეს და წინასწარმეტყველებაში გაიწავება” (სიბრძნე ზირაქისა, 39,1) (2,62).

“ის გარდასულისა და მომავლის მაწველებელია და დაფარულთა კვალის გამომცხადებელი” (სიბრძნე ზირაქისა, 42,19) (2,65).

“ყოველივე უფალმა შექმნა და სიბრძნე ღვთისმოსავეებს მისცა” (სიბრძნე ზირაქისა, 43,33) (2,66).

“სულიერ ხედვას”, “სულიერ თვალს” სჭირდება სიმდაბლე, სარწმუნოების მცნებათა სრულყოფილი ცოდნა (წ. ეპისკოპოსი ეგნატე) (5,435).

პავლე მოციქული განასხვავებდა “მიწიერ, მშვენიერ, ეშმაკურ სიბრძნეს” და “მადლიდან გარდმოვლენილ” “წმინდა სიბრძნეს” (პავლე მოციქული, I კორინთელთა, 2,13).

პოეტი ეძებდა “წარუვალ საუნჯეს”, იყო რწმენის მსახური, ერთგული დამცველი “საღვთო ზნეობის, საღვთო ეთიკის, საღვთო ადათების”. მის სულს ანათებდა “საღვთო ცეცხლი”, იყო “გაბრძნობილი მოძღვართ-მოძღვრის უმთავრებით”, გამუდმებით ეწაფებოდა “რელიგიურ ხედაშეს”, “სიბრძნე დაწმენილი” ევლინებოდა, როგორც “ნათლის სვეტი”, საწერ მაგიდას აიგივებდა “წმინდა საკურთხეველთან”.

მერაბ კოსტავასთვის ლექსი იყო “საღვთო ზვარაკი”, “საღვთო ქორწილის” მყარობი (ლექსი) (1,60-61).

პოეტის შემოქმედებაში ხშირად ფიგურირებს ჭეშმარიტება – სულიწმინდა. მასთან კი მხოლოდ ამადლებული ზნეობის ადამიანები არიან წილნაყარო: “უღრკეს ნებით ვინც წარბოცს სურვილებს მდარეს, მუდმივი წარაფვით მოიპოვებს ჭეშმარიტებას” (ბიბლიური რემინისცენციები) (1,91). “ჭეშმარიტებას იტყვის ორგზის ნაშრომი შვილი” (იქვე, გვ. 94).

ბიბლიას გასდევს რწმენის ყოვლისშემძლეობის აზრი (პავლე მოციქული, ებრაელთა, თ. 11,1-34) (3,480-484).

მერაბ კოსტავა რწმენას სამყაროს მამოძრავებელ ძალად მიიხსენებდა: “რწმენამ უღრკემან შეარყიოს, შესძრას მთა-ბარი” (ბიბლიური რემინისცენციები) (1,87-104).

პოეტი ზნეობრივ სიწმინდეს მიიხსენებდა “სიბრძნის კარის” გასაღებად: “იყავ უმწიკლო, ვითა ცხოვარი” (1,54).

ბიბლიური წინასწარმეტყველები, მოციქულები (ისო ზირაქი, იერემია წინასწარმეტყველი, პავლე მოციქული, იოანე მოციქული) უნდობლობას უცხადებდნენ “ხორციელ გონებას”, მაგრამ ყოველთვის იფრთხილდნენ სიბრძნეს სულიწმიდის ხელდასხმულთა შორის: “სიბრძნე... მყოფობს ყველა ხორციელში მისი ნიჭის მიხედვით, მიმადლის იგი მის მოყვარეებს” (სიბრძნე ზირაქისა, 1,19) (2,35).

“ყოველ ჩვენგანს მოცემული აქვს მადლი ქრისტესმიერი ნიჭის ზომისაგან” (პავლე მოციქული, ეფესელთა, 4,7).

დანიტეს ეკონტრავერსალ ჩვეულებრივთა შესაძლებლობები: “მომაკვდავია მხერა შენი, ხედვის უნარი”, “შემღებებს, ნები-სყოფას კაცთაგანის ფრთენი ასხია უთანაბრო ძალმოსილების”, “შენს მხერას თან ახლავს ზადი, შენს თვალს აკლას საკმარისი მხერის სიმძაფრე” (6,347,361,399).

ამასთან დანტე სულიერი თვალთ ჭერება ზეციურთა სავანეს, “უხედავისის სათავეს”: “გჭვრეტდი... თამამად... სილიადეს უფლის ბაღისას” (6,400). “...ხედავ სათავეს, უხედავისის მარადიულ ძალმოსილებას” (6,361), “შე უკვე ვხედავ ფიქრების შენის აღმოცენებას” (6,374).

ღვთისგან ხელდასხმული – დანტე, გოეთე, ცვაიგი, დოსტოევსკი, ბლოკი, დ. გურამიშვილი, გალაკტიონი. ტ. გრანელი, ნათელხილველები – ვანგა, ნოსტრადამუსი ხელდასხმულ სულს.

არსებობს ცოდნის ორი სახე – რაციონალური და ინტუიციური. მათ შორის არ არის უფსკრული (7,24,85).

იუნგი ინტუიციას მხედველობის ველში

რეალურად მოცემულს მიღმა ხედვას უწოდებდა და ტელეპათურ ხედვას წინასწარმეტყველურ სიზმრებსაც უკავშირებდა (8,24).

მერაბ კოსტავა იხიარებდა რუდოლფ შტიინერის აზრს, რომ გრადის ბარდიმს შეესაბამება ადამიანის ტვინის არეში არსებული ერთი მეტად მნიშვნელოვანი ორგანო ეპიფიზი, რომელიც ნათელხილვის ორგანოა და ადამიანის სპირიტუალურ უნარებთან არის დაკავშირებული (9,51).

XX ს. ქართულ პოეზიაში ნათელხილვისა და ნათელსმენის ფენომენებით გამოირჩნენ გალაკტიონ ტაბიძე, ტერენტი გრანელი, ანა კალანდაძე. პროზაში წინაგრძობისა და წინასწარმეტყველების საოცარი მაგალითებით სამუდამოდ დარჩნენ ერის მესხიერებაში გრ. რობაქიძე, მის. ჯავახიშვილი, კ. გამსახურდია, ო. ჭილაძე, გ. ნოხელი, რ. მიშველაძე.

მერაბ კოსტავა ეძებდა “წარუვალ საუნჯეს”, “ნიჭის ზომას” არ ეჭვობდა, ადამიანის შესაძლებლობების უსაზღვრობის აზრს უნერგავდა ბიბლიური სიბრძნე, რადგან ღვთის სახედ და ხატად შექმნილი ადამიანი დედამიწაზე ავლენდა შემოქმედების უნარს: “მხოლოდ კაცია გამართული, ლარივით სწორი, დასაბამიდან ვისაც სწავლობს სამყაროს დედა, დედამიწაზე მოინადრე არსებებს შორის, მხოლოდ მას ძალუბს მოეღვარე ვარსკვლავთა ჭერება. სანამ არა აქვს, იბრძვის მუდამ მოსაპოვებლად, მოიპოვებს და კვლავაც რჩება უკმაყოფილო. ვით ხატი ჩემი, სინელებს არ ეპუება, მიელტვის ახალს, ნაცვლად ძეგლის, ნაცვლად ყოფილის” (ბიბლიური რემინისცენციები) (1,88-89). “აწ მოსახდენის” განსახდერა უხედავისის პერეოგატივია. სულიერი თვალთ მომადლებულთა ხედვითა მომავლისათვის თვალის მიწვდენა (1,94).

ადამიანის მიზანია “შეიცნოს თავი, უმადლესი გახდეს მისანი” (ბიბლიური რემინისცენციები) (1,100), შეიცნოს “სამერმისო ერის მისია”, “იმპულსები ზეეროვნული”. შეძლოს “ჭეშმარიტების... ჭერება” (შემშეილობა) (1,133).

“ყოვლისმხედველი” ღმერთია (10,335). “ღმერთს ჭერეტს ყოველივეს თავისი საღვთო, ყოვლისმხედველი და უნიფო მხერით, აწმყოსაც, წარსულსაც და მომავალსაც” (10,342).

მერაბ კოსტავას პოეზიაში მთავარია “ჭეშმარიტების ჭერება” (შემშეილობა) (1,133). თითქოს “ციურთა თვალები”, “ციური ჭერება” მიემადლებინა განგებებს: “...სად სული ზღვებს მიელალება, ღმერთებმა მიწაზე სამსხვერპლოს გულიდან აგასხეს ციურთა თვალებად” (შეხვედრა) (1,56).

მერაბ კოსტავას პოეზიაში ყურადღებას იქცევს “ციური ჭერება”, “გონის თვალის” ახევა, “უცდომლის” მხერა, ზეცის მადლი, “მომავლის გეზი”, “დასანახავად უცდომელი გასხედს თვალეში, შენშია უკვე ზეცის მადლი, რაც გადმოსჩქეფდა. აწ დასაპყრობად მოგელიან სხვა მწვერვალები, მომავალს განდობ შესამოსლად შეუმოსველთა” (ბიბლიური რემინისცენციები) (1,94).

რწმენისა და ცოდნის შემწველ, “სიბრძნის დედად” სრულყოფილი თვალთ ეგულებოდა: “...სანთლად გუამისა სრულყოფილი მოვადლოთ თვალთ, უთვალოდ სმენა სამარტხვინო შიშია მხოლოდ, მხოლოდ მხვილი თვალთ გახლავთ დამძლევი შიშის, რამდენად ხედავ, იმდენადვე სწვდები და ბედავ, რადგან თვალთა გამორჩევის და სიბრძნის დედა. ის რწმენას ძლიერს შარავანდელს ცოდნისას ადგამს”.

მშვენიერების, სიყვარულის წარმომხენი და საგალობელი თვალთა: “...თუკი სამყარო უმთავრესად მხერას უგალობს, სახეობათა და ფორმათა უწყვეტ თარეშში, მშვენიერებაც არ არსებობს მაშინ უთვალოდ, თვით სიყვარული არ არსებობს თვალის გარეშე” (ბიბლიური რემინისცენციები) (1,87-88).

გონების, შემოქმედების დასაყრდენი თვალთა, “აზრების სიფელის” მომწვევი თვალთა: “რომლისა თვალმან მოიკრიბოს აზრების სიფელი, ის ეხიაროს ჩემს იდუმალ შემოქმედებას. ფორმების ჭერება, ადრეაცვება იმთვანე წრფელი, მის ნათელ მხერას სამუდამოდ დაეხედება” (1,90).

ბიბლიურ წინასწარმეტყველთა დარად, მერაბ კოსტავას სწამდა, რომ განგების

მიერ “სიბილწესთან შეურვენელი გულ-შეუძრავთა, პირუთვნელთა ჭერეტის უნარი” მხოლოდ უმწიკლო სულის ადამიანთ მიემადლებოდათ (ბიბლიური რემინისცენციები) (1,101).

პოეტი ღვთის ხატად ქმნიდა სულს ადაპერობდა დაფარულის მხილველისკენ – ღმერთისკენ და ეიმედებოდა, რომ დამსახურებულს მიუხლავდა უხედავისი: “სული მარტვილი ადგაპყარ შენდა, ოდიტგან ქმნილი შენეულ ხატად, გულის სიღრმეში დაფარულს ხედავ, დაფარულთათვის მომაგებ ცხადად” (შენ გვევდრები სულით გლახაკი) (1,26). პოეტის ზეცისკენ მხირალი სულის თვალთ სჭვრეტდა უხედავის მეუფეს: “სული... ადევნებისხარ ცაში კომეტებს, ხევისთან შეკრული ზავით, სჭვრეტ მეუფებას ოქროს ტახტიანს, მნათობთა ბადეს გაშლილს, განგებას შენთვის დაურახტია ცეცხლის მფრქვეველი რაში” (სული, დაიცა) (1,40).

“ზოღიაქალურ ველებზე” იყო მისი ასპარეზი.

ხილვა, გულთა სმენა, განსჯა, წვდომა უხეშთაგანს ხელდასხმულთ მიემადლებათ: “ხილვას დაგანძავს თვალთ მონაგარი და გულთა სმენას წვდომა განსჯისა, ყოველი არსი სად მონა არის უხეშთაგანს მფეთქავ მაჯისა” (სფინქსი) (1,76-77).

სიბრძნე “ნათლის სვეტის” სახით ევლინებოდა (ბიბლიური რემინისცენციები) (1,101).

ჭერეტდა “მზიან დამეს”, “შუადამის მხეს” (ღმერთს) (შენ გვევდრები) (1,25).

ღვთისმეტყველი შეგვახსენებს: “თუ განწმენდილი ხარ ვნებათგან, მაშინ შენშია ცა და ამ ცაში ხედავ ანგელოსებს, ...მათთან ერთად, მეუფეს მათსას”.

“თუკი ყოველთვის საღმრთო აზრებით იქნები დაკავებული, მაშინ ჭეშმარიტად იხილავ შენს სულში ქრისტეს ნათელს, დაუღამებელს” (წმინდა ისააკ ასური) (5,230-240).

პოეტი ხედავდა ცის კაბადონის უხილავ ბზარებს, ცრემლებს: “ცრემლი სდიოდათ კაბადონის უხილავ ბზარებს” (ღირს მამა დაივით) (1,104).

გალაკტიონი ურწმუნობაზე დაღვწილი, დანგრეული ზეცის სახით მიგვანიშნებდა, მერაბ კოსტავას ცრემლიანი და გაბზარული ცის კაბადონი ღმერთის უარყოფელ ეპოქაზე მიუთითებს.

“არსთა არსის”, ციურთა დასის ჰარმონია ანათებდა პოეტის სულს: “მშვიდი სამშვიდველი აროდეს ბერდება, ის ამრეკლავია თვით არსთა არსისა, საოცარ ნათებად ოდეს ავღერდება მასში ჰარმონია ციურთა დასისა” (ეტიუდი) (1,81).

აქაც ხილვისა და სმენის უნარი შეთანხმებულად ვლინდებოდა.

“ქველის და ავის შეცნობა მხოლოდ უმწიკლოთ დაებედებათ, ხოლო “ბრმად-შობილთათვის ეს სამყარო დარჩება ბნელი, ცნობიერებას მათთვის აზრი არ ემეტება” (ბიბლიური რემინისცენციები) (1,89).

გალაკტიონის გამორჩეულობას, მერაბ კოსტავას აზრით, განაპირობებდა მისი განსაკუთრებული ჭერეტის ნიჭი: “სხვისთვის უხილავს ჭერეტდი თეთრში, ამოებას არ დაემონე” (გალაკტიონი) (1,154).

თითქოს ხორცის დამტკეველი პოეტის სულიც ხედავდა სხვათა, ცოცხალთათვის უხილავს: “რასაც ვერ ჭერეტდა ცოცხალთა თვალთ, გულთმისანივით ხედავდი მეკლარი” (1,157).

მერაბ კოსტავას ლირიკის პერსონაჟები ერთდროულად მოიხილავენ ცას და მიწას: “ვარსკვლავთა ლაფარდს ოცნებით ასწვდი და ვამბორე მიწას” (სული, დაიცა!) (1,40-41).

ქვესკნელ-ზესკნელის საიდუმლოებების მაძიებელი სულია პოეტის იდეალი: “გიჯობს ქვესკნელის ვრცელი ველი მონაპირო, ხოლო მერმე ყვავილწუნულების სამსჭვალეობით გაეკრა ზეცას” (რუსთავი) (1,83-84).

ლუარა სორდია
(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

კვირასხელის ბლოგი

ჩემს მიერ შემოთქმულიდან გამომდინარე, მანამ სანამ წართმეული თუ მიტაცებული უკან კანონიერად, სამართლიანად არ დაგვიბრუნდება, მიზანშეწონილად ვთვლი დუთისმშობლის კვართთან მიმართებაში ხობელებმაც და ზუგდიდელებმაც გამოვაცხადოთ მორატორიუმი!

შეგვეწიოს დუთისმშობლის კვართის მადლი, ჩემო ძვირფასო თანამემამულენო!

ვლახერნის დუთისმშობლის სასწაულთმოქმედი ხატი, რომელიც ბატანილია სამებრელოდან და ინახება საქართველოს ხელოვნების მუზეუმში...

ცნობილია, რომ სამეგრელოს მთავრინა ნინომ 1805 წელს სამეგრელოს ხალხის სახელით დუთისმშობლის ხატი საჩუქრად მიართვა რუსეთის იმპერატორ ალექსანდრე I-ს. თქვენ წარმოიდგინეთ, რომ იმპერატორმა ხატი ძვირფასი თვლებით შეამკობინა და თავის სარტყელთურთ (ეკვითმე თაყაიშვილის ცნობით სიწმინდეების პარიზში გახიზვნამდე ხატს სარტყელი უკვე არ ჰქონდა) უკან დაუბრუნა სამეგრელოს ხალხს. უფრო მეტიც, მან ფულიც გამოაგზავნა და ბრძანა აშენებულიყო მისი სახელობის ეკლესია (მშენებლობა დაუწიათ 1825 წელს და დაუმთავრებიათ 1830 წელს). იმპერატორის სურვილით ტაძრის გარშემო ასევე უნდა აშენებულიყო ქალაქი გრიგოლიოპოლისი...

საქართველოს ხელოვნების მუზეუმშიც ვლახერნის დუთისმშობლის სასწაულთმოქმედი ხატი სხვა სიწმინდეებთან და დიდძალ განძეულობასთან ერთად უნდა დაუბრუნოს სამეგრელოს!

კოლხ-იბერო!

მიმდინარე წლის 21 ივლისს, საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის დარბაზში ჩატარდა ბატონ გური ოტობაიას უდიდესი ძალისხმევით შედგენილი შედეგის დიდი და წიგნად დასტამებული „მეგრული პოეზიის ანთოლოგიის“ პრეზენტაცია, რაც თავისთავად პოზიტიურ მოვლენად მიმანია, მაგრამ ამავე დროს კიდევ ერთხელ დავრწმუნდი ერთ რამეში, რომ კოლხურ-იბერიული ენების დაცვა-განვითარებისათვის აუცილებელია საკითხი სახელმწიფოებრივ დონეზე იქნას აყვანილი და გადაწყვეტილი. აუცილებელია შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზა და სტრუქტურული მექანიზმები. სახელმწიფომ საკუთარ თავზე უნდა დაიკისროს პასუხისმგებლობა იბერულს ამ ენებზე. თუ ასე არ მოხდა - უახლოეს ათწლეულებში ეს ენები გაქრება. ამიტომ, მიზანშეწონილად ვთვლი სასწრაფოდ შეიქმნას სპეციალური სამთავრობო კომისია, რომელშიც უნდა შევიდნენ კოლხურ-იბერიულ (ქართველურ) ენათა აღიარებული სპეციალისტები, მწერლები, საზოგადო მოღვაწეები, საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ორგანიზაციების წარმომადგენლები. ამ კომისიამ უნდა შეიმუშავოს კომპლექსური დონისიძიებათა პროგრამა, რომლის პრაქტიკული რეალიზებით უზრუნველყოფილი იქნება მეგრულ-ლაზურ, სვანურ და საკუთრივ ქართული ენების შენარჩუნება-განვითარება. პირადად მე ვფიქრობ, რომ აუცილებელია, დაწყებით კლასებში ისწავლებოდეს ეს ენები. აუცილებელია ასევე, რომ სახელმწიფომ ორგანიზება გაუკეთოს ამ ენებზე რადიო და ტელემაუწყებლობის ფუნქციონირებასაც. აუცილებელია ამ ენებზე ბეჭდვითი გამოცემების სტიმულირებაც. ასევე აუცილებელია მიმანია პროგრამაში აისახოს

მეგრულ-ლაზური და სვანური ენების ნაწილობრივი და გარკვეული დონით გამოყენება-ფუნქციონირების მიზანშეწონილობა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, თუნდაც იმ რეგიონებში, სადაც ჯერ კიდევ ამ ენებზე საუბრობს ადგილობრივი მოსახლეობა. ერთი სიტყვით, პროგრამაში უნდა ჩაიდოს ყველაფერი ის, რაც სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია ამ ენების გადასარჩენად.

აქვე კიდევ ერთხელ ხაზი მინდა გავუსვა იმას, რომ სახელმწიფომ უნდა უზრუნველყოს შემოთადინიშნული ენების გადარჩენისათვის შემუშავებული პროგრამის პრაქტიკული განხორციელება.

კოლხ-იბერო!
ენა იდენტობის უმთავრესი ნიშანი!
ენას აუცილებლად უნდა ჰქონდეს ფუნქცია!

ფუნქციის გარეშე დარჩენილი ენა საბოლოოდ ქრება!
საკუთარი ენის დამკარგავი ხალხიც ასევე ქრება!

ენის სიკვდილი - ხალხის სიკვდილია!
არ დაგავიწყდეთ ეს, კოლხ-იბერო!

დიახ, არ დაგავიწყდეთ ეს ჩემო ძვირფასო თანამემამულენო და ხელისუფლება-მთავრობას ინდივიდუალურად იქნება ეს თუ კოლექტიურად - კატეგორიულად მოსთხოვეთ კოლხურ-იბერიულ ენათა გადასარჩენად კომპლექსური პროგრამის შემუშავებული სპეციალური სამთავრობო კომისიის შექმნა!

ფეხბურთის ტიტანი 30 წლისაა...

...წლებია უდიდესი ინტერესით და სიამოვნებით ვადევნებ თვალს ლეო მესის ბურთობას. მასთან მიმართებაში მე ეპითეტები არასდროს დამიშურებია, მაგრამ მართალი გითხრათ გაცვდა უკვე ეს ეპითეტებიც. ძნელია მოძებნო სიტყვა, რომლითაც შეძლება ადექვატურად გამოხატო ამ მობურთაღის რეალური სიდიადე, მასშტაბურობა... არ მეგონა, ნამდვილად არ მეგონა, რომ დიეგო არმანდო მარადონას შემდეგ კიდევ თუ ვიხილავდი ვინმეს, რომელიც თითქმის ტოლწლოვანი გახდებოდა „ფეხბურთის ღმერთად“ წოდებული მსოფლიოს ყველა დროის უდიდესი მობურთაღის... არ მეგონა, ნამდვილად არ მეგონა თუ კიდევ გამოცვდებოდა რომელიმე მობურთაღი, მაგრამ ლიონელ ანდრეს მესიმ ეს შესძლო. აქვე, ბარემ ვიტყვი ამასაც, რომ მესიმდე ცოტა ადრე ეს შესძლო რონალდინო გაუსჩინაც, მაგრამ ეს სხვა თემაა...

...არა, შეუძლებელია, ნებისმიერ სფეროში შეუძლებელია, საერთოდ შეუძლებელია ოდენ სიბეჭითისა და მუხლწაუკრელი შრომის წყალობით გახდეს ტიტანი. ასე რომ, ეს შეუძლებელია მსოფლიო ფეხბურთის სამეგობროშიც. არაა ამისთვის საკმარისი თავდაუზოგავად ვარჯიში. დიახ, ტიტანი რომ გახდეს, - უწინარესად მაინც აუცილებელია არამეკუეყნიური, ზეგარდმო ტალანტით იყო დაჯილდოებული. აი, ლეო მესის ამგვარი ნიჭი სწორედ დუთისგანაა აქვს მომადლებული და ამიტომაც არის ის ფეხბურთის ტიტანი, ნამდვილი ტიტანი. სპორტის ამ სახეობაში ჩემი აზრით თითხე ჩამოსათვლელი არიან მოთამაშეები, რომლებზე ჩვენ შეგვიძლია ეს ეპითეტი თამამად გამოვიყენოთ. ცხადია მთ შორისაც შეიძლება გარკვეული რანგირების მოვახდინოთ, მაგრამ მესი თავისი ვირტუოზული ტექნიკით, უნივერსალურობით, სათამაშო ინტელექტით, სტაბილურობით და კიდევ უამრავი საფეხბურთო კრიტერიუმით იმ ტიტანებშიც უპირველესთაგანია...

...წლებია არ ჩერდებიან და ლეო მესი უკვე 30 წლის გამხდარა... არადა, თითქოს გუშინ იყო, რომ კატალონიური „ბარსელონას“ ძირითად შემადგენლობაში ამავე კლუბის აკადემია „ლამასიას“ აღზრდილი 17 წლის მომდომარე ყმაწვილი გამოჩნდა და ფეხბურთის გურმანებიც უმაღლეს მოგვიხიბლა და დავგარწმუნა თავის გენიალურობაში... უკვე წლებია ეს ბიჭი ჩვენ, ფეხბურთის ნამდვილ ქომაგებს

თავისი ბურთობით გვატკბობს და თვითონაც ტკბება... მე ნამდვილად არა მაქვს განცდა, რომ უმადლეს დონეზე ლეო მინიმუმ 5 წელი კიდევ არ იბურთავებს... მგონია, რომ წლების მატებასთან ერთად მისი უნივერსალურობის ხარისხი და ღირსე კიდევ უფრო მოიმატებს. ვფიქრობ ასაკში შესული ლეო მესი ჩვენ ძირითადად მაინც გამოამაშებლის ამპლუაში უნდა ვიხილოთ. თუმცა, ნებისმიერ შემთხვევაში მას უნდა ჰქონდეს სრული თავისუფლება და შესაძლებლობა ითამაშოს ისე, როგორც სურს და როგორც ამას კონკრეტული სიტუაციაც მოითხოვს...

...ცალკე თემაა მომავალი წლის მსოფლიო საფეხბურთო ჩემპიონატი... ძალიან მინდა, რომ ეს ჩემპიონატი მესის ჩემპიონატი გახდეს... მაგრამ, კარგად მესმის ისიც, რომ შეუძლებელია მან მარტომ შესძლოს მსოფლიო ჩემპიონატის მოგება... თუმცა, ვიმდგინებ რომ, თუ პარტნიორებმა არ დააღალატეს - ლეო არგენტინის ეროვნულ ნაკრებთან ერთად ბოლოსდაბოლოს მაინც მოიხვეჭს იმ ნანატრ ტროფეის... ისე კი, მე თუ მკითხავს ვინმე - მსოფლიოს მომავალი საფეხბურთო ჩემპიონატის ვერმოგების შემთხვევაშიც მის სიდიადეს ბევრი ვერაფერი დააკლდება...

...ფეხბურთის გენიოსი, ფეხბურთის ტიტანი ლიონელ ანდრეს მესი ვერცხლის ქვეყნის ქალაქ როსარიოში 1987 წლის 24 ივნისს დაიბადა და ახლა ის 30 წლისაა... ვულოცავ ჩემს ერთ-ერთ უსაყვარლეს მობურთაღს იუბილეს და ვუტყვი:

მადლობა ლეო!
გაიხარე ლეო!
გავიმარჯოს ლეო!

ფიქრები ჩვენს სამოგლობოვო ინანტა სამხედრო ტექნიკის შემოსვლის ბაზო...

კოლხებო! იბერებო!
არავის არ უნდა გაუჩნდეს იმის ილუზია, რომ აშშ-ს სამხედრო ძალის შიშით რუსეთი აფხაზეთიდან და სამაჩაბლოდან წავა... პირიქით, ამ ორი რეგიონის მისთვის უადრესად დიდი გეოსტრატეგიული მნიშვნელობის გამო ის აქ შეეცდება საკუთარი სამხედრო პოტენციალის კიდევ უფრო გაზრდას... ე. ი. აქედან გამომდინარე, უკეთესი შემთხვევაში ჩვენ მივიღებთ საბოლოოდ დაქვემდებარებულ (დიდია ალბათობა დეზინტეგრაციის პროცესი კიდევ უფრო გავრცელდეს) სამშობლოს, ან კიდევ უფრო უარესი - ძალიან მოსალოდნელია, რომ კოლხ-იბერთა მიწა-წყალი გახდეს ბირთვული ქობინებით და ტექტონიკური იარაღით აღჭურვილი ზუსტად მწიფების საომარი დაპირისპირების პოლიგონი... ცხადია, ნებისმიერი სადად მოაზროვნე ადამიანი ჩემს ამ რიტორიკაში უყოყმანოდ დამეთანხმება, მაგრამ უბედურება ისაა, რომ ამ ჩვენს პაწაწინა სამშობლოში და მცირერიცხოვან ერში აშკარად მოგვიმრავლდნენ დეგრადირებული აზროვნების თუ უბრალოდ სულგაყიდული ადამიანები... ფაქტია, რომ ჩვენი თანამემამულეების მნიშვნელოვანი ნაწილი უკვე იქცა ე. წ. მეხუთე კოლონად... ჩვენი თანამემამულეების ერთი ნაწილი ნებისმიერ თუ უნებლიედ მანიაკალური ჟინით ყიდის საქართველოს... ორმაგად ამაზრუნია ისიც, რომ ადამიანთა ეს კატეგორია ამას სწადის პატრიოტობაზე, ეროვნულობაზე და სახელმწიფოებრიობაზე აპელირებით!

ძვირფასებო!
აი, ასეთია რეალობა და ამის შემხედვარეს მინდა თუ არ მინდა მიხედვა მწარე განცდა, რომ ჩვენ უკვე შესაძლოა ჩვენი მრავალბუნებოვანი მნიშვნელობის უკანასკნელ წლებს ვითვლიდეთ!

უფალო, გაუნათე გონება კოლხ-იბერს და აჩვენე მას გზა გადარჩენისა...

თანამემამულენო!

ამ დღეებში ვაკვირდებოდი რა უდიდესი ქრისტიანული სიწმინდის, დუთისმშობლის კვართის გარშემო ატეხილ აუიოტაქს - შეგნებულად ვცდილობდი სიმშვიდე შექმნარჩუნებინა და ნებისმიერ უნებლიედ ხელი არ შემეწყო მოვლენათა ესკალაციისათვის... არადა, როგორც ჩანს ვნებები ჯერაც არ ჩაწინარდა და მომდის ხმები, რომ მოსალოდნელია სიტუაციის კიდევ უფრო დაძაბვა... რასაკვირველია ასეთ დროს ვერ ვიქნები ოდენ შორიდან მაყურებელი და მინდა მივმართო ჩემი კუთხის, განსაკუთრებით კი ხობის და ზუგდიდის მოსახლეობას:

ძვირფასებო!
მაქვს გონივრული ეჭვი, რომ ვიღაცა ცდილობს ჩვენი რელიგიური გრძნობებით მანიპულირებას და მზაკვრულად გვიმზადებს საშინელ ტრაგედიას, ანუ ძმთა შორის დაუნდობელ დაპირისპირებას! მიჭირს, ნამდვილად მიჭირს ამის წარმოდგენა, მაგრამ ვიმეორებ, რომ მართლაც მაქვს გონივრული ეჭვი და ამის საფუძველიც უნდაოდ არსებობს!

ვფიქრობ არსებობს იმის უდიდესი ალბათობაც, რომ შესაძლებელია რაღაც ძალებს დაგეგმილი ჰქონდეთ დუთისმშობლის კვართი საერთოდ მოაშორონ სამეგრელოს! ნუ დაგვაიწყდება ისიც, რომ ამ უდიდესი სიწმინდის კვალი ბოლოსდაბოლოს არათუ ხობში, არამედ უფრო შორს ბიზანტიაში და თქვენ წარმოიდგინეთ, რომ კიდევ უფრო შორს პალესტინაში მიდის! აი, ამაზე ყველას გვმართებს ძალიან კარგად დაფიქრება!

აქვე, ყოველგვარი მიკიბე-მოკიბვის გარეშე ვაცხადებ:

დუთისმშობლის კვართის გარშემო განვითარებულ პროცესებში უადრესად დესტრუქციულ როლს თამაშობს მეუფე გრიგოლი (ბერბიტაშვილი) და ეს არის ძალიან საგადალო და დამაფიქრებელიც!

და ბოლოს:
საპატრიარქომ უნდა გაანეიტრალოს არსებული დაძაბული და საგანგაშო სიტუაცია... დიახ, ეს მისი, ანუ საპატრიარქოს პირდაპირი მოვალეობაა და რაც უფრო მალე გააკეთებს ამას, მით უკეთესი ჩვენი სამშობლოსათვის!

ნუ განვარისხებთ დედადუთისას და მის ღვთაებრივ ძეს!

მიმართვა ხობელებს, ზუგდიდელებს და სამხედრო სამეგრელოს მოსახლეობას...

ძვირფასო თანამემამულენო!
მოგესხენებათ რომ ჩვენი რეგიონიდან სხვადასხვა დროს სხვადასხვა მიზეზით უამრავი ქრისტიანული სიწმინდე იქნა გატანილი... გატანილია ისტორიული მნიშვნელობის უამრავი ექსპონატი... გატანილია ხელოვნების უამრავი ნიმუში... და ა. შ. და ა. შ... ვფიქრობ ჩვენ ყველამ ერთად უნდა გამოვიჩინოთ მაქსიმალური ძალისხმევა წართმეულის უკან დასაბრუნებლად!

ქართველი ერის ხსნა მხოლოდ სულიერ ერთიანობაშია

(გაგრძელება მე-5 გვერდიდან)

რომ არა ეს უნიკალური დამწერლობანი და ის ფუძე ენა, რომლის ნანგრევებზე ჩამოყალიბდნენ ე.წ. ქართველური ენები და შემდგომ, რომელთა საფუძველზე შეიქმნა ახალი კლასიკური იბერიული (ქართლურ-მეგრულ-სვანური) ენა – წოდებული ქართულ ენად, იშვებოდნენ რუსთაველი, ილია, აკაკი, ვაჟა, ვალაკტინი, კონსტანტინე და სხვა ქართული სიტყვის დიდოსტატები, რომლებთანაც ხარობს ეროვნული სული? რა გვაქვს იმაზე მეტი მონაპოვარი ჩვენ ან სხვა ერებს, ვიდრე სხენებული სიმდიდრეები? თუ არა ლეგენდარულ წინაპართა მიერ შექმნილი იგავიშუაგუნდელმა მონაპოვარმა – ე.წ. მხედრულმა და ასომთავრულმა დამწერლობებმა და შემდეგ ჩვენთვის ხილული ისტორიის მანძილზე შექმნილი სულის მასაზრდოებელ-დამატკბობელმა შედეგებმა, რამ უნდა შეგვაყვაროს ჩვენი მრავალჭირნახული სამშობლო?

მაგრამ აქვე უნდა ითქვას იმ ობიექტურ მიზეზებზე, რომლებიც დღემდე აღმოუფხვრელია და ხელს უშლის ქართველი ერის სულიერ ერთიანობას.

ყოველ ადამიანს, ერთნაირი ფიზიკური და გონებრივი პოტენციის მქონე ტყუპის ცალკეც კი, თუ მათ აქვთ ურთიერთობა სხვადასხვა ენოვან ან, თუნდაც, სხვადასხვა დონის საზოგადოებასთან, ენის ლექსიკური მარაგი და მეტყველების უნარი სხვადასხვანაირად განუვითარდებათ და, საბოლოოდ, მათი სამეტყველო ენა, შეუძლებელია, მთლიანად ერთნაირი იყოს. ასეთ შემთხვევაში ქვეყნის სხვადასხვა კუთხეში მცხოვრებ ერთი მოდგმისა და ენის ხალხს, მით უმეტეს, როცა აკრძალული აქვთ მშობლიურ ენაზე საქმის წარმოება და მწერლობა, სხვადასხვა ტომისა და ენის მქონე ხალხებთან ხანგრძლივი ურთიერთობისას, შეუძლებელია, არ ჩამოუყალიბდეთ ერთიდაიგივე ენის სხვადასხვა დიალექტები.

არსებობს აზრი, რომ ერთ ენაზე, ყოველ შემთხვევაში, ერთ სალიტერატურო ენაზე მეტყველი, ერთ დროს მიწისძვრის დამანგრეველი, ერთ დროს გამო კავკასიიდან მიგრირებული და შემდეგ ხმელთაშუა ზღვასა და ეგეოსის ზღვის აუზებში მცხოვრები ლეგენდარული იბერიული მოდგმის ხალხი, რიცხოვნობად ბევრად მეტ ინდოევროპულ ხალხთა მოწოდებით, ძირითადად, ისევ კავკასიაში იქნა ლოკალიზებული და ჩაკეტილი; ე.ი. ლეგენდარული იბერიული ცნობიერება – პრომეთე (იგი პელაზგი იყო – იბერიული მოდგმისა) ინდოევროპულმა ცნობიერებამ კავკასიაში ჩაკეტა, მიაჯაჭვა.

ამის შემდეგაც მათ ახლო ურთიერთობა (ჩვენი აზრით, არა აქვს მნიშვნელობა ეს ურთიერთობა კეთილმეზობლური იყო, თუ იმპერიული) ჰქონდათ არამედიტერანეული, ასურელებთან, შემდეგ სპარსელებთან, გრეკებთან, არმენებთან, ლათინებთან და ვინ იცის კიდევ ვისთან, რის შემდეგ, თანდათანობით, კავკასიის სხვადასხვა კუთხეში, ამ ერთი მოდგმის ხალხებში ჩამოყალიბდა იბერიული სალიტერატურო ენი-საგან განსხვავებული დიალექტები – სვანური, ქართლური და ლაზურ-ჭანური (ფეოქრობი, უფრო ადრე ჩამოყალიბდნენ აიდიური და სხვა იბერიულ მოდგმის ხალხთა დიალექტები, რომლებიც შემდგომ ენებად იქცნენ). ეს გარდაუვალი ისტორიული პროცესი იყო.

ეთნიკური სახელწოდების „ქართის“ ეტიმოლოგია მეცნიერებისათვის და ქართული სალიტერატურო ენისათვის დღემდე აუხსნელია. მისი წარმოშობა ახსოვს მხოლოდ ე.წ. მეგრულ ენას.

ქართი – ქართი
(შეუერთდი, შეერწყე)
ქართი – ქართუ
(შეუერთდა, შეერწყა)
ე.წ. მეგრული „ქართ“ თანამედროვე სალიტერატურო, იგივე ქართლურ-მეგრულ-სვანურ, ანუ ახალ იბერიულ ენაზე – ქართულ ენაზე ნიშნავს „შეუერთდა, ერთ სხეულად იქცა, შეერწყა“. ამ ჭეშმარიტების

ნიდაგზე წარმოშობილი ეთნიკურ ერთეულს ეწოდა „ქართი“ (შეუერთდი, შეერწყე), რომელიც მიღებულ იქნა სიტყვაში „ქართი“ ბოლოკიდური ნახევარხმოვანი „ო“ ბგერის „ი“ ბგერით გახმოვანების შედეგად, ხოლო ახალი ეთნიკური ერთეულის წარმოშობის ადგილს ეწოდა „ქართ“, რომელიც მიღებულ იქნა სიტყვაში „ქართი“ ნახევარხმოვანი „ო“ ბგერის „უ“ ბგერით გახმოვანების შედეგად, შემდგომ ამ ტერიტორიის მკვიდრს ეწოდა „ქართუსი“ [ქართუ (ს) ხი-(ლი)“-დან], ანუ ქართუში შობილი, – ქართუელი.

აქედან კარგად ჩანს, რომ იბერიულ ხალხთა გარკვეულ ტერიტორიაზე მცხოვრები ნაწილის ინდოევროპული მოდგმის ხალხთან შერწყმით, ენობრივად გაერთიანებული მოხდა ახალი, რამდენადმე განსხვავებული ეთნიკური ერთეულის „ქართების“ ჩამოყალიბება. ასეთივე პროცესი გამოიარა, უფრო ადრე, სვანებად წოდებულმა იბერიელებმა და, ყველაზე გვიან, – ლაზებად წოდებულმა იბერიელებმა. მაგრამ სვანებსა და ე.წ. მეგრელებში, უცხოტომელთა პოლიტიკური ამბიციების გამო, მშობლიური მწერლობის აკრძალვის შედეგად, განვითარდა შეწყვეტილი იბერიული ენა რამდენადმე დაკონსერვდა, რამაც, ერთის მხრივ, დადებითი როლი ითამაშა ძველიბერიული ენის ლექსიკური ფონდისა და რიგ საიდუმლოებათა შენარჩუნებაში.

განათლებული მეგრელისათვის, სვანისათვის და ქართისათვის მეგრელები, სვანები და ქართველები, ყველა, თანასწორუფლებიანი ქართველებია, მაგრამ ნუ ვმალავთ ჭირს, რომელიც უმძიმეს სენად მოედო ჩვენი ერის ერთიან სხეულს და ნელ-ნელა სრავს. საუბარია იმაზე, რომ, მიუხედავად იმისა, იბერიული მოდგმის ხალხთა პოლიტიკური გაერთიანების შემდეგ მრავალმა საუკუნემ განვლო, მდამიო მეგრელისათვის „ქორთუ“ (ასე ეძახის, სვანთა გარდა, ყველა დანარჩენ ქართველს) სხვა ეროვნების წარმომადგენელია, ასევე ქართლელისათვის და არამარტო მდამიოსათვის არამედ ზოგი „განათლებული“, მეგრული და სვანური ენების არ მცოდნე ქართველისთვისაც მეგრელი და სვანი სხვა ეროვნების ხალხია; მათი აზრით, ამიტომ ჰქვია „სამეგრელო“ (მეგრელთა ქვეყანა) და „სვანეთი“ (სვანთა ქვეყანა). ხშირად გამოვიჩინა კითხვები: თუ ქართველები ხართ, რატომ გქვიათ მეგრელი და სვანი.

ამდენად, როგორც ხანგრძლივი დროის ისტორიულმა გამოცდილებამ დაგვანახა, ჭეშმარიტად იბერიული მოდგმის, მაგრამ სხვადასხვა ეთნიკური სახელწოდება მიღებულ ხალხთა სულიერი გაერთიანება, ერთი რომელიმე ეთნიკური ჯგუფის ჰეგემონობის ქვეშ, არც ისე ადვილი გამოდგა. არ მოგიტანა სარგებლობა შენიღბულმა პოლიტიკურმა სვლებმა და ისტორიის გაყვლებმა. არ კმარა, ხელისუფლების სათავეში ქართველის მოსვლის შემდეგ, მათი „იბერების“ სახელწოდებით მოხსენიება [ქართლი (იბერია)], მაშინ, როდესაც არსებობს წყაროები და ცნობილია რა გზით შეიცვალა ქვეყნის სახელწოდება „იბერთა სახელმწიფო“ „ქართველთა სახელმწიფოთი“ (იხ. ჟურნალი „მნათობი“, 1948 წ. №8). არ განიკურნება ჭირი ამ ჭირის გამოწვევი მიზეზების დამალვით, ან ამ მიზეზებზე მეტყველი წყაროების ჟურნალიდან ამოხვევითა და განადგურებით. არავისზე ნაკლები მოაზროვნე არ იყო დიდი ექვთიმე თაყაიშვილი, რომელიც ამ საკითხზე წერდა. გავიხსენოთ, თუნდაც, დიდი ილიას წუხილიც: „თუ მრავალრიცხოვან ხალხში დაივიწყებთ: „ქართველო! შეიძლება, ქართლისთვის შემდეგ, კახელმა მოიდრიცოს თავისი სქელი კისერი და მოიხელოს, დანარჩენი კი ან მეგრელია, ან სვანი, ან კიდევ გურული, იმერელი და ა.შ.“ (პერფრაზი ჩემია, – კ.გ.). ეს იმიტომ, რომ ყველა მათ იციან ქართველი არ არიან, ქართველის უმრავლესობაც დღემდე ნამდვილ ქართველებად მხოლოდ თავიანთ თავს თვლიან.

ცხადია, ქართველი იბერიული ერთიან ბოლოს გამოყოფილი ტომია. ამაზე მეტყველებს თანამედროვე ქართული ენისა და ე.წ. მეგრული ენის სიახლოვე და გრამატიკული კანონები, რომლებს შორის უმნიშვნელო სხვაობა თუ მოიძებნება.

ჩვენი წ. აღ-ის V საუკუნის წინანდელი პერიოდის ეროვნულ და უცხოურ წყაროებში ქართველზე თქმული ერთი სარწმუნო სიტყვა არ ვიცით, ისინი ექვემდებარებოდნენ იბერებს და სამართლიანადაც, ალბათ, სულიერი ერთიანობის შესარყევად შეუწყვეს ხელი სპარსელებმა იბერიული მოდგმის ტომებში მათ ჰეგემონობას. ამიტომ აქვთ ქართველებზე (ქართვეზე) უძველესობის პრეტენზია არმენებს, სპარსელებს, გრეკებს, მით უმეტეს, სემიტებს და სხვა. მაგრამ იბერიელებზე უძველესობის პრეტენზიას ვერცერთი მათგანი ვერ გაბედავს.

დღეს, თუ არ დავხუჭავთ თვალებს და არ დავიხშობთ გონებას, მცირედენი განათლების მქონე სვანმა და მეგრელმა კარგად იცის, რომ მათი წინაპარი ქართველი არ არის, მიუხედავად იმისა, ზოგ მეცნიერს სურს ეს ასე იყოს. ყველამ კარგად იცის, რომ არც თანამედროვე მეგრელები და სვანებია ქართველის წინაპარი. ვიცით, რომ ჩვენ ერთი მოდგმის მოძმე ხალხი ვართ და ჩვენი საერთო წინაპარი იბერებია.

გამოჩენილ მეცნიერთა შრომებიდან ცნობილია, რომ ჩრდილო კავკასიელი ხალხები: ადიგელები, ჩერქეზები, ბალყარელები, აბაზინები, ყაბარდოელები, აფსუები, ინგუშები, ჩეჩნები და დაღესტნელები ყველა იბერიული მოდგმის ხალხია. ეს დადასტურებულია ე.წ. ქართველური ენებისა და ზემოთ ჩამოთვლილ ხალხთა ენების ღრმა ანალიზითა და შედარებით. ყველა განათლებული, აღნიშნულ ხალხთა წარმომადგენლები დაგვეთანხმებიან, რომ ისინი იბერიული მოდგმისანი არიან. როცა ვამბობთ, „ოდესღაც დიდი ყოფილა საქართველო“-ო, აქ ის ხანა იგულისხმება, როცა ლეგენდარული იბერია ცალკეულ ტომებად არ იყო დაყოფილი და მთელი კავკასია და ბევრად მეტი ტერიტორია იბერებს ეკუთვნოდა. ამიტომ, ვფიქრობთ, ჩვენი უნიკალური დამწერლობანი – მხედრული და ასომთავრული, თანამედროვე, ჩრდილო კავკასიელი იბერიული მოდგმის ხალხთა კუთვნილებაცაა.

შეიძლება დიალექტური განსხვავებები იბერიულ ენაში ომის გარეშე, მეზობელ ხალხებთან ინტენსიური კეთილმეზობლური ურთიერთობითაც ჩამოყალიბებულიყო, ერთი სალიტერატურო ენის არსებობის პირობებშიც, მაგრამ ამ ერთი მოდგმის ხალხთა ერთიანობის დასარღვევად, საერთო სახელწოდების უარყოფა და ერთ-ერთი მათგანის მიერ ამ ერთიანობიდან სეპარატივული მიზნით გამოყოფის პერიოდული ცდა, შემდეგ კი მისი ჰეგემონობის ქვეშ დანარჩენების მოსაქცევად ხელშეწყობა, ვერაგი მტრის გენიალურად გათვლილი გეგმა იყო, რომლის შემდეგ თანდათანობით მცირდებოდა აყვავებული კულტურისა და ანგარიშგასაწვევი ძლიერების მქონე იბერთა ტერიტორიული მთლიანობა და ირყეოდა მათი სულიერი ერთიანობა. ამის შემდეგ მოხდა ჩრდილო კავკასიელი იბერიული მოდგმის ხალხთა გაუცხოება, ამის გამო დაეკარგეთ რამდენიმე საუკუნის წინ ჩვენი მშობლიური ლაზეთი.

მახსოვს ტელევიზიიდან ერთი გადაცემა: საქართველოდან ტურისტული, თუ ეთნოლოგთა ჯგუფი ეწვია ლაზებს თავიანთ ძირძველ მიწაზე. ინტერვიუები შეეკითხა ერთ მოხუც ლაზს: იცით თუ არა თქვენ ქართველები რომ ხართ? მან მეგრელი-სათვის სრულიად გასაგებად უპასუხა: „მა ლაზი ვორექ“ (მე ლაზი ვარ). კიდევ შეეკითხა: კი ლაზი ხართ, მაგრამ იცით თუ არა, რომ ეროვნებით ქართველი ხართ? მან მტკიცედ უპასუხა: „ვარ, მა ლაზი ვორექ“ (არა, მე ლაზი ვარ). მორთე კითხვაზე: მაშ, ვინ არის ქართველი თქვენთვის? მან ღიმილით უპასუხა: „ჯიმაღლე ვორეთ“ (ძმები ვართ).

ნებისმიერი იბერიული მოდგმის წარ-

მომადგენელი აცხადებს, რომ მათ ქართველებთან ახლო ნათესაობა აკავშირებს, მაგრამ „ქორთუ“-ობას უარყოფს, ხოლო იბერთა მემკვიდრეობას არა. პირველი სამწუხაროა, მაგრამ მეორე გვაძლევს ოპტიმიზმის საფუძველს.

თანამედროვე „აფხაზთა“ (აფსუათა) ენაზე „ანცვა“ ღმერთს ნიშნავს და ნაწარმოები უნდა იყოს სიტყვიდან „ან-ცა“. „ან“ (მესთვის წყარო სიცოცხლისა. [მა – მე; ნი – წყარო სიცოცხლისა]) სიტყვა ცის, სამყაროს სინონიმია. როგორც ადრეც აღვნიშნავს სამყარო სეროცხლისა; სამყაროს არსებობის აზრი, მხოლოდდამხლოდ სიცოცხლის და, განსაკუთრებით, მოქმედებით, ქმნა-გარდაქმნის უნარით სამყაროს (ღმერთის) ხატის, ანუ მისი მსგავსი არსების – ადამიანის არსებობაა, რომლის გარეშე ვერ იარსებებდა ცნება სამყარო, ცა, ღმერთი. არც არავის ეცოდინებოდა მის არსებობაზე. აფსუებმა სამყაროს ორივე სინონიმი „ან“-იც და „ცა“ – შემოინახეს. ანცა – ანცვა (სიტყვაში ბგერის ჩართვა და, განსაკუთრებით, „ვ“ ბგერისა, იბერიული მოდგმის ქართული-სთვისაც დამახასიათებელი თვისებაა (იხ. ლეო კვაჭაძე, ქართული ენა, გზა „რუბიკონი“, თბ., 2001, გვ. 67).

აფსუებისთვის იმ ჭეშმარიტების შთაგონება, რომ ყველა, ქართველები და ჩრდილო კავკასიელები, იბერთა მემკვიდრეებია, არის ერთადერთი და უმოკლესი გზა საქართველოს ტერიტორიული გამოთლიანებისა, უფრო მეტი, მთელ კავკასიელ ხალხთა პოლიტიკური და სულიერი ერთიანობისა. მაგრამ იბერიულ ტომთა დალაშქრით შემოერთების ცდა არის ვერაგი მტრის მიერ ინსპირირებული და დამანგრეველია ქვეყნისა, უფრო მეტი, საერთოდ, მომსპობია იბერთა და მათ მემკვიდრეთა, – ქართველთა ფიზიკური არსებობისა.

ამიტომ, ჩვენი აზრით (აუცილებელი და სასურველია ამ აზრს ქართველი მეცნიერები და პოლიტიკური მოღვაწენი სერიოზულად გაუფიქრდნენ), ქართველი ერის სულიერი გაერთიანებისათვის, და არამარტო ქართველთა, აჯობებდა ერისა და ქვეყნისათვის ჩვენი საერთო წინაპართა ეთნიკური სახელწოდება „იბერები“ და „იბერია“ დაგვებრუნებინა.

ეჭვი არა გვაქვს, ქვეყნის მდგომარეობისა და წარსულის რეალურად შეფასების შემდეგ, ქართლებიც შევლევინ „იბერიის“ სანაცვლოდ შერქმეული „საქართველოს“ სახელით ქვეყნის არსებობას, თუ გვსურს, საერთოდ, არსებობა, ხოლო სხვა ერის წარმომადგენელთა გადასაწვევტი ჩვენი საქმე ნამდვილად არ არის. ამ აზრს წინ აღუდგება ის, ვინც იბერიული მოდგმის ხალხთა გაერთიანება აფრთხობს.

ქვეყნის სახელწოდების „იბერიის“ შეცვლა „საქართველოთ“ შეცვლამ იყო, განხორციელებული ჩვენი ძველი და ვერაგი მტრის, სპარსეთის ხელისუფალთა სურვილისამებრ, ერი არ არის ერთი პიროვნება, რომ ვიდაც ახირებული მტრის სურვილის მიხედვით სახელი შეუცვალაო. „იბერიის“ „საქართველოთ“ შეცვლის დროიდან ათმა საუკუნემ განვლო, მაგრამ, სრული ჭეშმარიტებაა, ქვეყნის ძირითადი მასა, მისი უდიდესი უმრავლესობა, ფაქტობრივად ამას ვერ შეგუვა; იბერების მემკვიდრეობას კი ვერცერთი კუთხის მოძმე ტომი ვერ უარყოფს. ვერც იმას უარყოფს ვერაგინ, რომ ჩვენ გვაქვს კაცობრიობის ისტორიაში პირველქმნილი და ჩვენს დასაბამისდროინდელ წინაპართა ღვთაებრივ სიბრძნეზე მეტყველი უღამაზესი დამწერლობანი – ე.წ. მხედრული და ასომთავრული და მის საფუძველზე ჩამოყალიბებული კლასიკური ენა – ქართულ-მეგრულ-სვანური, ანუ ახალი იბერიული ენა.

კუპური ფიფია, „ფაზისისა“ და „აიას“ საერო-სამეცნიერო აკადემიების წევრი, კოლხური კულტურული მემკვიდრეობის შესწავლისა და დაცვის ასოციაცია „კოლხეთის“ ვიცე-პრეზიდენტი

ბორჯომის ტყე-პარკის ხანძართან დაკავშირებით

უკრაინის დამოუკიდებლობის დღეს მგზავნად დიდი საჩუქარი მიიღო – ოკეანისბაღადმიან, კერძოდ აწმ-დან, ანტრაციტით (მვანახშირით) დატვირთული ბემი. ენერგეტიკული პრობლემის მოგვარების თაობაზე ვერდა და ბაკპიორა უკრაინული მიღია. არანაკლებ მიზორია იყო ბალტიისპირა ყოფილ საბჭოთა რესპუბლიკებში, სადაც ამერიკული დაჯიხილი ბაზი ჩაიტანეს, ცხადია ბაცილებით ძვირად, ვიდრე რუსული ბაზი.

საქართველოს მსგავსი ენერგეტიკული „საჩუქრები“ არ მიუღია, მაგრამ ერთ რამედ ღირს ამერიკელთა მიერ მეხანძრეთათვის ნაჩუქარი ეკიპირება, რამაც ყველა და ყველაფერი გადაფარა.

ვინც თვალს ადევნებდა ბორჯომის ტყე-პარკში გაჩენილი ხანძრის მოვლენებს, მისთან ბრძოლას და ა.შ., უდავოდ ყურში მოხვდებოდა იმ მეზობელი თუ კეთილშესურველი ქვეყნების დახმარების თაობაზე, ვინც ტექნიკით თუ მეხანძრეებით ებრძოდა სტიქიას. ჩამონათვალი აშშ-ით იწყებოდა, რომელიც არ დებულობდა მონაწილეობას ხანძრის საწინააღმდეგო ბრძოლაში, თუმცა მორალურად ჩვენს გვერდით იდგა და მუდამ გვახსენებდა – თუ გავიჭირდებით, უმად მოგვმართეთ და სასწრაფოდ ვაფრენთ ჩვენს მეხანძრეებს გერმანიაში დაბანაკებული ამერიკული სამხედრო ბაზებიდან.

როგორც ჩანს საქართველოს ხელისუფლებას არ მიუშინებია, თორემ მაშველებს, როგორ დაგვამადლიდნენ?

ისე, კაცმა რომ თქვას, რა მიმართვა იყო საჭირო საქართველოში აშშ-ს ელჩის კვლევების, რომელიც საკუთარი თვალთვლით ხედავდა იმ უსუსურობას, რასაც დღეების განმავლობაში ადგილი ჰქონდა ბორჯომის ტყე-პარკში გაჩენილი ხანძრის წინააღმდეგ ბრძოლაში.

როგორც იქნა ხანძარი ჩააქრეს საქართველოს, თურქეთის, აზერბაიჯანის, სომხეთის, ბელარუსის მეხანძრეებმა და სპეცტექნიკამ. გაუჭირდათ, რაც არ არის გასაკვირი, ვინაიდან ხანძართან ბრძოლა უსერიოზულესი საქმეა და სწორედ მას შეუძლია, ვისაც დიდი გამოცდილება, გაწვრთნილი და სათანადოდ ეკიპირებული მაშველები ჰყავს.

ამ თვალსაზრისით ყველაზე გამოცდილი მეზობელი რუსეთია – შესაბამისი ავიაციით, კვალიფიცირებული პერსონალით, გამოცდილებით. და რომ ეს ასეა, წლის განმავლობაში არაერთხელ დამტკიცდა, როგორც საკუთარ ქვეყანაში ხანძართან ბრძოლაში, ისე სხვა ქვეყნებში – ლათინური ამერიკიდან დაწყებული,

ვეროპისა და აზიის ქვეყნებით დამთავრებული.

მიწისძვრა, ხანძარი, ბუნებრივი კატასტროფებით გამოწვეული პრობლემები მუდამ იყო და არის რუსი მაშველების აქტიური მოქმედების არეალი. ეს, ფაქტია და მას ვერსად გავუქცევით, ისე, როგორც ამ ქვეყნის მეზობლობას. უნებლიედ იბადება კითხვა – რატომ არ მიმართა დროულად საქართველოს ხელისუფლებამ რუსეთს დახმარებისთვის?

ირკვევა, რომ მიუშინებია, რამდენად დროულად ვერ გეტყვით, მაგრამ საბოლოო ჯამში დახმარება აღარ დასჭირდათ და თხოვნას, უარი მიაცემულა.

მეზობელმა რუსეთმა კი, რომელსაც თვით ჰქონდა არაერთი პრობლემა ხანძართან დაკავშირებით, უმად გაამზადა თვითმფრინავი გამოსაფრენად, მაგრამ უარი მიიღო. საქართველოს ხელისუფლება დაბეჯითებით ეუბნებოდა საკუთარ მოსახლეობას – რუსეთისთვის არ მიგვიმართავს, მაგრამ მოკირკიტე მედიამ, ტელეკომპანია „რუსთავი-2“-ს სახით, საწინააღმდეგო დაადგინა. მიუშინებია თან როგორ, მაგრამ მოგვიანებით, ვიღაცის შიშით, ვერ გეტყვით ამერიკელთა თუ ოპოზიციის, ინანა და თხოვნა უკან გამოიწვია.

გაფრენილ სიტყვას ანუ თხოვნას რაღა ეშველებოდა და უმად დაიწყო თავის მტრევა შესაბამისი ვერსიის შესათხზვლად. ვერსია კი ასეთი იყო – მიემართეთ გაეროს, ხოლო იმან ყველას, ვისაც შეეძლო უმად და მათ შორის რუსეთსაც, რაც უმად გააბათილა რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს ოფიციალურმა წარმომადგენელმა მარია ზახაროვამ – არავითარი გაერო, პირდაპირ მოგვმართეს და ჩვენც უმად გავაზზადეთ თვითმფრინავი გასაფრენად.

უსმენ ამ ისტორიას და გოცებას, თან აღშფოთებას ვერ ფარავ. ასეთთა რიცხვმა ინტერნეტში ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბა. ისინი მოითხოვდნენ რუსეთის დაუყოვნებლივ ჩართვას სტიქიასთან ბრძოლაში და მართლმაც იყვნენ, ვინაიდან რუსული მაშველი თვითმფრინავის ორსამჯერ გადაფრენა ხანძრის თავზე და წყლის დასხმა უმად ჩააქრებდა ხანძარს.

თვითმფრინავები, რომლებიც რუსეთს ჰყავს ხანძართან საბრძოლველად უნიკალურია, ვინაიდან სხვა ქვეყნების მსგავს საფრენ აპარატებთან შედარებით ყველაზე მეტ წყალს იტევს. გაცილებით მეტს, ვიდრე ბორჯომის ტყეპარკში გაჩენილ ხანძართან მებრძოლი ყველა ქვეყნის საფრენი აპარატი, ერთად აღებული.

სტიქიასთან ბრძოლა ისეთი რამ არის, მტერ-მოყვრობა რომ არ იცის. ასეთთან ბრძოლაში ყველა მოყვარე ხდება და დასაძრახი არაფერი იქნებოდა, რუსეთს რომ მიეღო მონაწილეობა ხანძართან ბრძოლაში.

არ მიაღებინეს, ვინაიდან „მტერი“ და „ოკუპანტი“, რის შესახებაც არაერთხელ ითქვა ბორჯომის ხანძრიდან გამომდინარე თითქმის ყველა სატელევიზიო გადაცემა

ხაზგასმით იხსენებდა, როგორ „გადაწვა“ რუსეთმა ბორჯომის ტყე 2008 წლის ცხინვალის ომის დროს.

სააკაშვილისა და „ნაცების“ მიერ გავრცელებული ვერსია ისეთივე სიცრუეა, როგორც რუსეთის საქართველოზე თავდასხმა. მაგრამ რა გაეწეობა – დღევანდლებსაც ისე, როგორც გუშინდლებს აწვობთ ეს ვერსია – და ასეც იქნება, ვიდრე საერთაშორისო მიუკერძოებელი კომისია, რომელსაც აშშ-ი თითხ ვერ დაუქნევს, ობიექტურად შეისწავლის 2008 წლის მოვლენებს.

არის თუ არა ამის შესაძლებლობა? – სამწუხაროდ არ არის, ვინაიდან ასეთმა უკვე შეისწავლა და დასკვნაც დადო, რომლის „არ სჯერათ“ არც საქართველოს და არც აშშ-ს.

„არ სჯერათ“ – უბრალო ნათქვამია და მეტი არაფერი, თორემ თვითონაც კარგად იცინ, ვინ დაიწყო ომი, ვისი ძალისხმევით მოხდა ყოფილი ავტონომიების დამოუკიდებელ ქვეყნებად აღიარება.

კოლექტიურ დასავლეთს აწვობს რუსეთის გაშვება, მისი აგრესორად დახატვა. ეს იდეა ომამდე კარგა ხნით აღრე ღრღინდა მის გულსა და სულს, თან დიდი სურვილი ჰქონდა, რომ სააკაშვილს დაკარგული სამხრეთ ოსეთი დაებრუნებინა, ცხადია არა საქართველოს გამოლიანებისთვის, არამედ თავისთვის ანუ იქ ნატოს სამხედრო-სადაზვერვო ბაზის შექმნისთვის. ასე აცხადებს დიდი ბრიტანეთის სადაზვერვო სამსახურის ყოფილი უფროსი სკარლეტი და ამბებს, რომ ბაზას რუსეთი დაზვერვის არეალში უნდა მოეჭვია.

2008 წლის ომთან დაკავშირებული ამბები ჩვენთვის ერთობ საინტერესოა და ამოუცნობი. ცნობილი მაშინ გახდება, როდესაც დაკარგავს აქტუალობას – 50-100 წლის შემდეგ, თუკი იარსებებს მსოფლიო. მანამდე კი იქნება ვარაუდები, ფაქტებიც, რომლებსაც ოფიციალური არ მი-აქცევს ყურადღებას, იქნება რუსეთის ლანძღვა-გინება და ა.შ. არ არის გამორიცხული, რომ ბორჯომის ტყე-პარკის ხანძარს, ხანძრის ხელოვნური გაჩენის ელფერ-იც დაერთოს. დასტურად ამისა ხანძრის ადგილას „ნანახი“ ნავთიანი ბოთლი და კასრია. გამოძიებაც დაადგენს, რომ ხანძარი ვიღაცის მეცადინეობით გაჩნდა და ეს, ისე იქნება ნათქვამი, რომ იმ ვიღაცაში რუსეთის იგულისხმებენ.

რუსეთი ხომ ის ქვეყანაა, რომელსაც ყველაფერი შეიძლება აკილო, მათ შორის დაუჯერებელიც, ალოგიურიც. იტყვიან – რუსეთმა გაანინა ხანძარი და მერე იმართლოს თავი რუსეთმა. მაგრამ ეს სამომავლოდ. რა გვაქვს დღეს?

გადამწვარ-გადაბუგული 100 ჰექტარზე მეტი უნიკალური ტყე, რომლის გადარჩენა უდავოდ შეიძლებოდა, რომ რუსული დახმარება მიეღო საქართველოს ხელისუფლებას. მან კი – არ მიიღო, თითქოს ხანძარი მის საკუთარ სახლში იყო გაჩენილი და არა ქვეყანაში.

როდესაც ანალოგიურ ბუნებრივ მოვლენასთან გვაქვს საქმე, პოლიტიკა განზე უნდა გადაიდოს და ხანძრის ჩამქრობის წარმომავლობაზე არ უნდა იფიქრო. მთავარი ტყის გადარჩენა, თანაც დროული უნდა ყოფილიყო და არა ვიღაც-ვიღაცაების, თუნდაც საგარეოდ ამერიკელების ჭკუის დარიგებისთვის ყურის დაგდება.

ბორჯომის ტყე-პარკი ეროვნული საგანძურია და არა ამ ხელისუფლების ან ნებისმიერის საკუთარი ბაღა-ბაღი. ის ამ ხელისუფალთა ბებიისა და ბაბუებს არ დაუტოვებიათ ბედოვლათი შვილი-შვილებისთვის, რომლებსაც, პოლიტიკური მოსაზრებებიდან გამომდინარე, თავი შეგაკეციან რუსთა ბორჯომში გამოჩენის-გან.

დღეს, ხელისუფლებას, განსაკუთრებით პრემიერ-მინისტრ კვირიკაშვილს აქვთ – კარგად გაართვა თავი ბორჯომის სტიქიას. არადა, მისთვის გაცილებით უკეთესი იქნებოდა, რომ ყოველგვარი შიშის გარეშე მოეწვია რუსეთი, რაც უდავოდ გადაარჩენდა უდიდესი ტერიტორიის დაწვას. არაუშავს, აღვადგენთ – ამბობს ხელისუფლება. და დარწმუნებულია, რომ ამ

საქმეს ვერ გააკეთებს, ვინაიდან აღდგენას 20 წელზე მეტი დასჭირდება, ამდენს კი ის ვერ შემორჩება ქვეყნის სათავეში.

საქართველოს ხელისუფლებამ მხოლოდ და მხოლოდ პოლიტიკური მოსაზრებით თქვა უარი რუსეთის დახმარებაზე – ქვეყნის საზიანოდ; უკრაინის ხელისუფლებამ, რუსეთის და დონბასის საწინააღმდეგოდ, საკუთარი ქვეყნის და ხალხის საზიანოდ ანტრაციტი აშშ-ში შეიძინა, გაცილებით მეტ ფასად, ვიდრე ამას გააკეთებდა რუსეთში ანდა საკუთარსავე ქვეყანაში – დონბასში; ბალტიისპირა ქვეყნებმა ორჯერ მეტ ფასად (რუსულ გაზთან შედარებით) მიიღო დაჭირხლული გაზი აშშ-სგან. ანალოგიურად მოიქცა პოლონეთიც, რუსეთის დაუძინებელი მტერი და ხედმეტ ფასებში ამჯობინა რუსულ გაზს, ამერიკული. რაც შეეხება უკრაინას, მან უარი თქვა რუსულ გაზზე, მაგრამ სინამდვილეში რუსულ გაზს სლოვაკეთისგან ყიდულობს, ოღონდ გაზრდილ ფასებში.

სხვა სისულელეებს აღარ ჩამოვთვლი, ვინაიდან შორდება ადამიანურ სიბრძნევს და უშეცრობაში გადადის, უფრო სწორად ბოროტებაში საკუთარი ხალხის მიმართ.

დაიხსენოთ ქვეყნების ლიდერები, აშშ-ს და მისი ევროპელი მოკავშირეების მიერ ანტირუსული ვირუსით დაავადებულიები, თავიანთ ბრძენულ გადაწყვეტილებას თავს ახვევენ საკუთარსავე ხალხსა, ვინაიდან „გაზპრომის“ გაზთან შედარებით 2-ჯერ ძვირი ამერიკული გაზის ან ქვანახშირის საფასური ხალხმა უნდა დაფაროს – საკუთარი ჯიბიდან და არა ხელისუფლებამ, ისე, როგორც გვერანებულ ბორჯომის ტყე-პარკს ქართველებმა უნდა ვუცქიროთ მრავალი წლის განმავლობაში.

ჩამოთვლილი ქვეყნების ხელისუფლება ყველაფერს აკეთებს იმისთვის, რომ რუსეთს მიაციეროს ზიანი, თუნდაც საკუთარი ხალხის საზიანოდ. ასეთ პოლიტიკოსებს პოლიტიკასთან არ უნდა ჰქონდეთ შეხება. ასეთები არ უნდა პოულობდნენ დასაყრდენს დასავლეთში, მეტადრე აშშ-ში, ვინაიდან ასეთთაგან მუდმივი ხიფათი გარანტირებულია, თუმცა ეს იმ შემთხვევაში, აშშ-ში რომ ნორმალური პოლიტიკოსთა საბრძანებელი ყოფილიყო, მაგრამ ამას ხომ ადგილი არ აქვს? რასაც ადგილი აქვს – წაქეზებაა, მეტადრე იმ ქვეყნების, რომლებიც რუსეთს ესაზღვრებიან, ვითომდა რუსული აგრესიის შესაჩერებლად. სინამდვილეში – აშშ-ს ჰეგემონიზმის განსამტკიცებლად, რუსეთის დასაჩინაკებლად, დასაშლელად, აშშ-ს მონად გადასაქცევად.

ამერიკელთა მიზანი – „ნათელი მომავალი“, რისთვისაც ბინძური გზაც მისაღებია, წინააღმდეგ შემთხვევაში კორუმპირებული პოროშენკოს გაპრეზიდენტება მიუღებელი იქნებოდა; არანაკლებ კორუმპირებული და ტაკიმასხარა სააკაშვილის აღვირახსნილი პრეზიდენტობის ატანა შეუძლებელი იქნებოდა. აშშ-ი ისეთი ქვეყანა ყოფილიყო, ჩვენ რომ გვეგონა, სააკაშვილს არათუ პრეზიდენტად, არამედ ხალხის გამგებაც არ დანიშნავდა. 2008 წლის სამხედრო ავანტიურისთვის ჰააგის სასამართლოს გადასცემდა; უკრაინაში ფაშიზმს არ აღორძინებდა და ძირშივე ჩაკლავდა ნებისმიერ სვასტიკურ გამოვლინებას; რუსეთთან ჰიდილსა და კონკურენციას დაშვებული სამართლიანი წესებით წარმართავდა და არა დაუშვებულ, რომელიც პირველ სუპერსახელმწიფოს არ ეკადრება.

მაგრამ ეს დიდი, პირველი და სუპერი ობიექტური პოლიტიკური თამაშით კი არ გამხდარა მოწინავე, არამედ თვალთმაქცობით, ტყუილით, სხვა ქვეყნების დაშინებით, შანტაჟით. ის ამ თვისებებს არასდროს გადაეჩვენება. მან არ იცის მოკავშირე, მან მხოლოდ ის იცის, რა შეიძლება გამოიღწეს მოკავშირისგან. ასეთთან ურთიერთობას დისტანციანზე ყოფნა სჯობს. მაგრამ, იცის ეს ამერიკის თვალში შემცივინე ხელისუფლებებმა, მათ შორის ჩვენმაც?

ახალი მუზეუმი მუზეუმის უკველას მხარეს

ფიქრი წარსულზე, აწმყოსა და მომავალზე

მეორე მსოფლიო ომის შემდგომი წლებიდან ზუგდიდში ხშირად ჩამოდიოდნენ ექსკურსანტ-დამთვალიერებლები, არამარტო რაიონის სოფლებიდან და რესპუბლიკის კუთხებიდან, არამედ საქართველოს მოსაზღვრე და სხვა, უცხოეთის ქვეყნებიდანაც. ზუგდიდის განთქმული ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმის ძეგრფასი ექსპონატების, მათ შორის მსოფლიოში უიშვიათესი სიძველეების სახილველად. დამთვალიერებლებს ბუნებრივად იზიდავდა აგრეთვე მუზეუმისთვის დამოძღვრილი სამეგრელოს ყოფილი სამთავროს მმართველ დადიანთა საუცხოო სასახლეების ახლოს, ვრცელ ტერიტორიაზე გადაშლილი, ძეგრფასი, ეგზოტიკური ხეებისა და მცენარეების საამოდ მოშრილი ბოტანიკური ბაღი. შუა ნაწილში ხელფენური ტბით, რომელიც სახელოვანი უკანასკნელი მთავრის დავით დადიანის ღირსეულ მემკვიდრის, სამთავროს დედოფალ ეკატერინე ჭავჭავაძის ინიციატივით, პარიზიდან მოწვეულ მებაღე-დეკორატორებს ევროპულ ყიდაზე გაუშენებიათ.

უფრო გვიან, სოციალიზმის ეპოქის ორმოცდაათიან წლებში, ზემოთ ხსენებული ტბის ზედაპირზე გეგმით და გარეული იხები ცურვით დასრიალებდნენ თვალგასახარად; ამასთან, გარშემო მყოფი, დიდებსა თუ მოზარდებს, პატარებს ტბაზე ნაგებობა გასეირნება და ღამაზ ნაპირებთან შესასვენებლად ჩამოჯდომაც შეეძლოთ თავდავიწყებით. ყოველივე ამის თვითმხილველი, ცოცხალი მოწონი და აღწერილი გართობა-დასვენების მონაწილეები ჩვენთან ერთად სხვა ხშირი თანაქალაქელები არიან. ეს უღამაზესი გრილსურნელოვანი წალკოტი ყოველ მზახველზე ღია ცისქვეშა ნაირფერადი მუზეუმის შთაბეჭდილებას ახდენდა.

ასეთსავე განცდას აღუძრავდა ზუგდიდში ჩამოსულ ან ნამყოფ სტუმრებს, დამთვალიერებლებს, ტურისტ-მოგზაურებს ქალაქის მთელი ამწვანებული შუაგული საუკეთესო ხეებით, თავიდან ბოლომდე შუაში არხით გამდინარე ნაკადულით, რომელიც გაშენებულია მე-19 საუკუნის მეორე ნახევარში, 10 წლის მანძილზე ზუგდიდის მხარის უფროსად მყოფი ქართველი მწერლისა და საზოგადო მოღვაწის რაფიელ ერისთავის პირადი დანიტრებულია და ძალისხმევით, ბრინჯაოთი ჩამოსხმული მისი მონუმენტი დიდი ხანია აღმართულია ხეების დასაწყისში, დიდი წინაპრის სახელის უკვდავსაყოფად. ზემოთ ჩამოთვლილ ღირსშესანიშნაობათა გამო ზაფხულობით თუ შემოდგომაზე ჩვენს ქალაქში მრავალრიცხოვან ექსკურსანტთა ჯგუფების ყოველ გამოჩენას, სახიშრო, ხალისიანი ელფერი დაპყრავდა. ადენად, არც ისაა საფუძველს მოკლებული, ოდითგან ცნობილი მსოფლიო ცივილიზაციის გამაგრებლებელ კერაზე, ძველამოსილი და უმდიდრესი კოლხეთის მადლიანი მიწა-წყალზე წარმოქმნილი ისტორიული ქალაქი ზუგდიდი ქალაქ-მუზეუმად ეხსენებინათ. ეს ახალგაზრდობაში არაერთხელ მსმენია. მაშინდელი სკოლების მოსწავლეები ორ-

განიზებულად დაჰყავდათ მუზეუმში კლასების ხელმძღვანელებს მხარის ისტორიის უკეთ შესასწავლად, ცოდნის შესაძენად და გასაღრმავებლად. ასეთი სისტემატიური საზოგადოებრივი, მასიური კულტურულ-საგანმანათლებლო ურთიერთობათა შეუნელებელი პროცესი აღმავლობით გრძელდებოდა, სანამ 1980-1990-იანი წლების საქართველოში ტრაგიკული, დამანგრეველი მოვლენების შედეგად ცხოვრების ძლიერი მაჯისცემა, შესაბამისად, სამუზეუმო საქმიანობა, დამთვალიერებლებთან სასიცოცხლო, საქმიანი კონტაქტები საგრძნობლად შენელებოდა, თითქმის ნულამდე დავიდოდა... მაგრამ მუზეუმის ერთგულ მესვეურთა და მეცნიერთა ნაპრობლეთა მამულიშვილური მინდომებით, ქალაქის ინტელიგენციის აქტივისტთა მხარდაჭერით ამ მხრივ ცხოვრების რიტმი გამოცოცხლდა, ბევრი რამ უკეთესობისკენ შეიცვალა: შადრევნით და გაზონებით დამშვენდა სამუზეუმო კომპლექსის წინა ერთსახოვანი ფართო მოედანი. აქვე დაიდგა მსოფლიო საჭადრაკო სამყაროში ცნობილი პირველი ქართველი მოჭადრაკის, დავით დადიანისა და ეკატერინე ჭავჭავაძის ვაჟიშვილის, ანდრია დადიანის ძეგლი, სავარძელში მჯდომარე მოაზროვნის სახით. მისივე ქანდაკება აღიმართა ახლომდებარე საჭადრაკო სკოლასთან, რომელსაც სახელად "ნონა" ჰქვია. დაწვეულია და მიმდინარეობს დადიანისეული ერთ-ერთი კორპუსის – "ნიკოს სასახლის" რეკონსტრუქცია და კაპიტალური შეკეთება, მისი ხურთმოძღვრული გარეთა ხედების თავდაპირველი სახით აღდგენა-შეღამაზება.

ამჯერად სხვა, ბევრი ზუგდიდელისთვისაც დღემდე უცნობ, მეტად საყურადღებო სიახლეს შეეხები, რამაც ამ წერილის დაწერა შთაბაგონა და გადამაწვევინა. შესავალი თუ გამიგრძელდა, ესეც თვით ამ სიახლის, მორთვი სათქმელის საზოგადოებრივი მნიშვნელობის მკვეთრად გამოსწინაშე მინაგანი სურვილითაა ნაკარნახევი, როგორც ქვესათაურში აღნიშნულ "ფიქრი შუა" ნაგულისხმევი. 2015 წელს ზუგდიდში საფუძველი ჩაეყარა პირველ (საქართველოში მესამე) სპორტის მუზეუმს. მისი ინიციატორი, დამფუძნებელი და ხელმძღვანელია ჩვენი სასახლო თანაქალაქელი როლანდ მაქაცარია – სპორტის ოსტატი, საქართველოს ხუთგზის ჩემპიონი ფეხბურთში, ზუგდიდის ფეხბურთის ფედერაციის პრეზიდენტი მესამე ვადით, საქართველოს ყოფილი ეროვნული გვარდიის სპეცდანიშნულების სპორტბატალიონ „ლაზის“ მეთაური, ვიცე-პოლკოვნიკი, საქართველოს პირველი პრეზიდენტის, ზვიად გამსახურდიას რწმუნებული.

როგორც პარტიკულმა როლანდმა ჩვენთან საუბარში განაცხადა, ამ საშვილიშვილო მიზნის მისაღწევად ადრევე, თხუთმეტი წლის განმავლობაში აგროვებდა სამუზეუმო, საექსპონატიო მასალებს ყოველგვარი ფინანსური დახმარების გარეშე. მუზეუმში დღეისათვის 1355-ზე მეტი ექსპონატია. გულშემატკივრებთან ერთად მოუთმენლად ელიან სასიქაღლო თანაქალაქელებს, ქალთა შორის ჭადრაკში ხუთგზის მსოფლიო ჩემპიონ ნონა გაფრინდაშვილის, ასევე სახელგანთქმულ თანაქალაქელთა, მსოფლიოსა და ევროპის ოლიმპიური ჩემპიონებისა და გინესის რეკორდსმენების: ჯემალ ცერცვაძის (ხელბურთის), ოთარ გაბელიას და სხვა გამორჩენილ ზუგდიდელთა ცხოვრებისა და სპორტული მოღვაწეობის ამსახველ თვალსაჩინოებებს.

ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის ახალშექმნილი სპორტის მუზეუმს ჯერ-ჯერობით მხოლოდ ერთი ოთახი აქვს დათმობილი ქალაქის ცენტრში მდებარე ყოფილი სას-

ტუმროს, სხადასხვა დაწესებულებებით გადატვირთულ, სმაურიან მესამე სართულზე, რომელიც მუზეუმისთვის სრულიად შეუფერებელია, დამთვალიერებლებისთვის ძველად მისასვლელი.

როლანდ მაქაცარია არასახარბიელო სამუშაო პირობების მიუხედავად, დილიდანვე თავს დასტრიალებს, თვალისწინებით უფრო ხილვადი უკლებლივ, უნაკლოდ მოგროვილ საერთო ეროვნულ საგანძურს, კედლებზე და მაგიდებზე ფაქიზად შეწყობილ, სპორტული წარსულისა და თანამედროვეობის ნაირფერად ამსახველ ფოტოსურათებსა და ჯილდოებს.

ამასწინათ, ვიდრე მასთან საუბარს დავიწყებდი, საწერ მაგიდაზე საგანგებოდ ჩამოკედლებული შთაბეჭდილებათა წიგნს დავაკვირდი, რომელსაც წინა დღეებში ჩემი მოსაზრებაც მივაბატე. ჩანაწერთა საერთო დელაზური თავისთავად მკაფიოდ მეტყველებს უახლესი მუზეუმის მხარდ პოპულარობასა და პერსპექტიულობაზე. მათ შორის არის ისეთებიც, რომელთა ავტორებიც მუზეუმის დასაფუძნებლად უანგაროდ გაწეულ უდიდეს ამბავს, როლანდ მაქაცარიას გმირულ დამსახურებად უთვლიან. დიახ, ეს ჭეშმარიტად ასე გახლავთ. პირადად გულწრფელად ვეთანხმები, მისი მამულიშვილური ნაღვაწამოქმედარი, ნამდვილად გმირობის ტოლფასია. მაშინაც, როცა მის ბიოგრაფიულ ჩამონათვალს ვკითხულობდი, გამახსენდა, რომ ბერძნული სიტყვა მუზეუმი ქართულად "მუზეის ტაძარი"... მუხა კი, ბერძნულსავე მითოლოგიაში ერთ-ერთი ცხრა ქალღმერთთაგანია, რომლებიც ითვლებოდნენ ხელოვნებისა და მეცნიერების მფარველებად. პოეტების შთავისების წყაროდ. იგივე სიტყვა შემთხვევით, პარიზად არ ჩამირთავს წერილის სათაურშივე. ნათქვამიდან გამომდინარე, მუზეოლოგია სამუზეუმო მოძღვრება, მუზეუმების მოწყობის საქმეა, რაც სისხლხორცეულად შეუთვისებია საქართველოს დამოუკიდებლობისთვის ბრძოლის აქტიურ მონაწილეს, დღევანდელ საქართველოს წინააღმდეგობის, რაც აქ "მუზეუმის ტაძარშიც" მთელი სიცხადით ვლინდება.

ეროვნული სულისკვეთების უკმარისობა ახლა ჩვენს ქვეყანაში აშკარად იგრძობა და ადვილად შეიძინება. იმედოვნებ, არ ჩამქრავს, პირიქით, ძალუმაღ დვივის კაშკაშა მუგუზალივით... "კიდევაც დაიზრდებიან ალგეთს ლეკვები მგლისანი"... ამის საწინდარია ზუგდიდის სპორტის მუზეუმში ჯეროვნად, ფართოდ გასაჯაროებული ზუგდიდის მოზარდებისა და ახალგაზრდების მნიშვნელოვანი სპორტული მიღწევები, როგორც მუზეუმის სულისსამდგმელმა და შეუპოვარმა ხელმძღვანელმა სიამაყით დაგვისახელა, ესენი არიან: თხუთმეტი წლის ლექსო ხალია – ევროპის ჩემპიონი მოხარბათა შორის; ახალგაზრდებიდან – მკლავიანი ნიკო ბაჯალაძე – ევრაზიული თამაშების, ევროპისა და მსოფლიოს ჩემპიონი ორივე მკლავით ჭიდილში; ძალისანი გიორგი ხსები – მსოფლიო ჩემპიონი; სამისიტები – ირაკლი გოგია და ბესო ბერულავა – მსოფლიოს და ევროპის ორგზის ჩემპიონები; დავით ქრია – სპორტის სახობაში "ბრძოლა წესების გარეშე"; კარატისტები სება მანია – ზუგდიდის ახალგაზრდული ნაკრების წევრი; ორტიდელი დავით ნაროშვილი – მსოფლიოს და ევროპის ჩემპიონი; მოჭადრაკე მადონა ბოკუჩავა – მრავალი საქართველოს ტურნირის პრიზიორი.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ზუგდიდელი ნუგზარ ბეჭავაძის თერთმეტწილიანი ბედნიერი ოჯახი, რომელსაც შეიძლება სამართლიანად შეერქვას დიდი სპორტული ოჯახი, ან მოჭადრაკეთა კერა, რადგანაც თერთმეტიდან ოთხნი რეგიონის,

ხოლო სამნი საქართველოს ჩემპიონები არიან ჭადრაკში. ამ წინადადების უბის წინააღმდეგ ჩაწერისას მხერა უცებ "გამეჭვ" მოპირდაპირე კედელზე გამოფენილი პატარა ზუგდიდელი მოჭადრაკეებისა და მეტნაკლებად მათი თანატოლი ტიტულოვანი სპორტსმენების ფოტოსურათთა შორის მაგიდაზე ჩამოვსვლი ანდრია დადიანის ბიუსტისკენ. იმ წუთას რინა გაფრინდაშვილის სახეც დამიდა თვალწინ და ყველა ქართულ ოჯახს გულით ვუსურვე ბეჭავაძეებით სახელოვანი გამარჯვება, ჩვენი ქვეყნის ყოველი მოზარდი და ახალგაზრდა სპორტსმენისთვის ვინაგრე დადიანივით და გაფრინდაშვილივით მსოფლიო სახელის მოხვეჭა სამშობლოს საკეთილდღეოდ და საღივებლად.

ახალშექმნილი მუზეუმის თავაკაცის თაოსნობით ბევრი კარგი მასობრივი სპორტული ღონისძიება ხორციელდება. 14 ივლისს ქალაქ ზუგდიდისა და რაიონის მასშტაბით გაიმართა ვლადკერობის (ყოველწლიური რელიგიური დღესასწაული) აღსანიშნავი შეჯიბრებები. გამარჯვებულები დაჯილდოვდნენ მედლებით, თასებით, დასაწერდნენ ხატებით და სხვა საეკლესიო აქსესუარებით.

ახლო მომავალში, საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ლოცვა კურთხევით დაიწყება და პერიოდულად ჩატარდება მისი უწმინდესობისა და უდიდებულესობის დაბადების 85-ე წლისთავსადმი მიძღვნილი ასპარეზობანი ზუგდიდ-ცაიშის ეპარქიაში შემაგულ მრევლთა მონაწილეობით.

სპორტის მუზეუმისთვის საღივითი უმთავრესი პრობლემაა, საკუთარი ჭერის, დამოუკიდებელი ფართისა თუ ცალკე შენობის არქონა, როგორცაც ის უღაოდ იმსახურებს, რამდენადაც მუზეუმის მთელი მრავალმხრივი, რთული საქმიანობის ძირითადი დანიშნულებაა, ფიზიკურად და სულიერად ჯანსაღი მომავალი თაობის აღზრდა, სრულყოფილ, ინტელექტუალურ მოქალაქეებად ჩამოყალიბება.

როდესაც ამ მუზეუმში, გამარჯვებული ახალგაზრდა სპორტსმენების, ჩემპიონი მოზარდების, ჭაბუკებისა და გოგონების გაცისკროვნებულ, კეთილად მოლოდინ სახეებს ვხვდებით, გჯერა, რომ მისი ძირითადი დანიშნულება, უზენაესი მისია აღსრულებული იქნება და ისინი მომავალ სპორტულ ბრძოლებში მოპოვებულ "ნადავლს" კიდევ უფრო გაამრავლებენ.

წერილის დასასრულს, როგორც ავტორი, სპორტის გულშემატკივარი და ძირძველი ზუგდიდელი, მოქალაქეობრივ მოვალეობად ვთვლი, მივმართო ამგვარ ქალაქის საკრებულოს თავმჯდომარეს, საკრებულოს მთელ შემადგენლობას: დროულად უნდა შესრულდეს ის დაპირება, რაც ადრევე აღუთქვით ზუგდიდში პირველი სპორტის მუზეუმის დამფუძნებელსა და ხელმძღვანელს, პარტიკულ როლანდ მაქაცარიას, რომ მუზეუმს გადაეცემა ქალაქის ცენტრში მდებარე ყოფილი პარტიკომის (ამჟამინდელი ცენტრალური ბიბლიოთეკის) შენობის პირველ სართულზე რამდენიმე ოთახი. ეს ადგილი მუზეუმისთვის, ადგილმდებარეობით და სხვა ფაქტორებითაც, ბევრად უკეთესი, უფრო მიზანშეწონილი იქნება, ვიდრე ამჟამინდელი, არსებული. ამ გადაწყვეტილებას ქალაქის საზოგადოებრივ მოწონებით, კმაყოფილებით შეხვდება. მჯერა, თქვენი პირობა, სურვილები ახლო მომავლისთვის საქმედ იქცევა.

ანზორ ბარამია,
დღევანდელი ჟურნალისტი, სპორტის გულშემატკივარი, ჟურნალისტთა კავშირის წევრი 1967 წლიდან

ტყვიის გაღებების ოდენობა, უმატესად, აღილოზრივ საქონლის სორსსა და სურსათშია

ინტერნეტსაიტი Momxmaarebeli.ge – სურსათის ტყვის შემცველობაზე შემოწმების შედეგებს აქვეყნებს.

“ვინაიდან სურსათის ეროვნულმა სააგენტომ (სსს) საკმარისად არ გააერთიანა სურსათის და სხვა პროდუქტების ტყვის შემ-

ცველობაზე შემოწმების დეტალური შედეგები, ეს მონაცემები გამოვიტხოვეთ სსს-იდან და ვაქვეყნებთ. იხილეთ სსს-ის მიერ 2015-2017 წლებში ტყვის შემცველობაზე შემოწმებული იმ დასახელების სურსათების სია, რომლებიც ნიუ-იორკის ჯანმრთელობის დეპარტამენტის გაფრთხილებაში იყო შეტანილი.” – წერს Momxmarebeli.ge.

მოწოდებული ინფორმაციიდან ირკვევა, რომ 2017 წელს ტყვით დაბინძურებული ოთხივე ნიმუში ზუგდიდშია აღმოჩენილი და იდენტიფიცირებულია, რომ ერთ-ერთი პროდუქტი იმპორტირებულია.

“საფარაუდოდ, 2017 წელს საზოგადოების მხრიდან საკითხისადმი

გამოხატული დიდი ინტერესის შედეგია, რომ სურსათის ტყვიანობის მართლმართლად, ვიდრე წინა წლებში, მიუხედავად იმისა, რომ სსს-მა ნიუ-იორკის ჯანმრთელობის დეპარტამენტის გაფრთხილება ქართულ სურსათებზე ტყვის გადაჭარბებულ ოდენობის შემცველობის შესახებ 2015 წელს მიიღო.

გარდა ამისა, ვაქვეყნებთ იმ პროდუქტების სიას, რომლებშიც 2012-2017 წლებში სსს-მა ტყვის გადამატებული ოდენობა აღმოაჩინა.” – აღნიშნავს Momxmarebeli.ge.

როგორც Momxmarebeli.ge წერს, ტყვის გადამატებული ოდენობა, უმეტესად, ადგილობრივი საქონლის ხორცში და ადგილო-

ბრივი წარმოშობის სხვა სურსათშია (მათ შორის, სახმელ წყალში) აღმოჩენილი. Momxmarebeli.ge ინფორმაციით, ეს, სავარაუდოდ, გარემოს ტყვით დაბინძურების შედეგია.

“სიაში მითითებულია, რომ შემთხვევების უმეტესობასთან დაკავშირებით შეტყობინება გაიკავნა გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში და სამინისტროდან მიღებული პასუხის მიხედვით, სამინისტრო შესაბამის მუნიციპალიტეტებში ნიადაგისა და ზედაპირული წყლის კვლევას ახორციელებს. თუმცა, დაბინძურების მიზეზების შესახებ არაფერია აღნიშნული.

აუცილებელია, რომ დაბინძურების ყველა შემთხვევის მიზეზები იქნას გამოკვლეული და შესაბამისი ზომები იქნას მიღებული მაგნიფიკაციების შემოქმედებისაგან მოსახლეობის დასაცავად.

ჩვენ მივმართეთ გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის, ფინანსთა და შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური ეროვნულ სააგენტოს, ტყვით დაბინძურების ყველა შემთხვევის მიზეზების კვლევის შედეგების მისაღებად და ჩვენს მიერ მოპოვებულ ინფორმაციას მომავალშიც გამოვაქვეყნებთ.” – განმარტავს Momxmarebeli.ge.

ქურნალისტი, რომელმაც სააკაშვილის რეჟიმის ანტიპროპაგანდა დაიწყო და კვიციანი გააქცია – ლევან გუდაძე მოქალაქეობის დაბრუნებას ითხოვს

ქურნალისტი ლევან გუდაძე 2009 წელს საქართველოდან წავიდა, რადგან სააკაშვილის ხელისუფლებამ მას მოქალაქეობა ჩამოართვა – რა გახდა დაპირისპირების მიზეზი, თემაზე ლევან გუდაძე „მარშალბრეს“ ლეტალურად შპშპბა:

– საქართველოში არ ვიმყოფები 2009 წლიდან. დავამთავრე თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჟურნალისტიკის ფაკულტეტი. ვმუშაობდი საინფორმაციო სააგენტოებში. ასევე, ვხელმძღვანელობდი საინფორმაციო სააგენტოებს GMS და ITN Exclusive, რომლებიც სხვადასხვა დროს მე თავად დავაფუძნე, ერთი შეგარდნადის მართველობის პერიოდში, მეორე კი 2008 წელს. მოკლე დროით ვწერდი გაზეთებში „7 დღე“, „ახალი თაობა“.

– მაინც, რით მიიქციეთ სააკაშვილის ყურადღება და რა გახდა მიზეზი მოქალაქეობის ჩამორთმევის?

– კონფლიქტი 2008 წელს დაიწყო, როცა ჩემს მიერვე დაფუძნებულ საინფორმაციო სააგენტო ITN Exclusive-ს ვხელმძღვანელობდი. გახლდით მთავარი რედაქტორი და ძირითადად მე განვსაზღვრავდი სარედაქციო პოლიტიკას, უფრო სწორედ, სრულ თავისუფლებას ვაძლევდი ქურნალისტებს ემუშავათ იმ თემებზე, რასაც საზოგადოებისთვის აქტუალურად ჩათვლიდნენ. ასე გაგრძელდა აგვისტოს ტრაგიკული მოვლენების დროსაც, ანუ ჩვენი რედაქცია არ დაემორჩილა სააკაშვილის რეჟიმის ცრუ პროპაგანდას და ავრცელებდა იმ ინფორმაციას, რაც რეალურად ასახავდა კონფლიქტის ზონაში თუ მთლიანად ქვეყანაში არსებულ ვითარებას. თუ არ მოეწონა ხელისუფლებას და კონფლიქტიც აქედან დაიწყო.

– რა იგულისხმება კონფლიქტში?
– რედაქციის საიტზე ე.წ. DoS შეტევებით დაწყებული (პერიოდულად საათების

მანძილზე ვერ ვახერხებდით საიტის რეაგირებას) და პირადად ჩემდამი შეჭრებით დამთავრებული არაფერი დავაკლეს. საჯაროდაც დავადანაშაულეს ანტისახელმწიფოებრივ აქტიურობაში, არ მოეწონათ ერთ-ერთი ჩვენი ინფორმაცია.

ცხადი იყო, რომ ნორმალური მუშაობის პირობები ჩვენ აღარ გვქონებოდა. ისიც, რომ არცერთი კომპანია სარეკლამო კონტრაქტს არ დადებდა რედაქციასთან, რომელსაც პრობლემები აქვს რეჟიმთან. ანუ, ვიდრე პირადად ჩემი ფინანსური შესაძლებლობები გაწვდებოდა რედაქციის შენარჩუნებას, მანამდე შევიწინარუნე, თუმცა 2009 წელს რედაქცია დაეხურა.

– ამით კონფლიქტი არ ამოიწურა?

– სამწუხაროდ, რეჟიმთან კონფლიქტი არც რედაქციის დახურვის შემდეგ შეწყდა. ელ-ფოსტაზე მუქარებსა და სატელეფონო მუქარებს იმდენად აღარ ვაქცევდი ყურადღებას, მაგრამ სოც-ქსელებში ჩემი სახლის მისამართით რომ გაავრცელდა ვინმე ანონიმების მხრიდან მოწოდებები, რომ აქ სახელმწიფოს მტერი ცხოვრობს და უნდა გაუსწორდნენ, ამან დამაფიქრა.

მიგზავნიდნენ სხვადასხვა პირებს, ვითომ საქმიანი წინადადებებით, სინამდვილეში კი ანეკსზე უნდოდნენ წამოგება. 2009 წლის აგვისტოში სახლში მოვიდა ჩემთან (დარწმუნებული ვარ კუდი-ს წარმომადგენელი, უბრალოდ საბუთი არ წარმოუდგენია) რეჟიმის წარმომადგენელი და უკვე დახურული სააგენტოს ანგარიშებზე მილიონამდე ლარის გატარება შემოთავაზა, შესაბამისი გასამრჯელოს სანაცვლოდ, შედეგად კი ან ქვეყნიდან უნდა წავსულიყავი, ან უნდა შეთანხმებოდა რეჟიმთან, სხვა შემთხვევაში უსაფრთხოების გარანტიები არ მექნებოდა. მე, რა თქმა უნდა, უარი ვთქვი ამ წინადადებაზე, მაგრამ ცხადი კი გახდა, რომ დაუყოვნებლივ უნდა გამეჩივებინა ოჯახი რეჟიმის მიერ კონტროლირებად ტერიტორიას. როგორც მოგვიანებით გახდა ჩემთვის ცნობილი, ბედზე გამოგვისწვრია კრიმინალური რეჟიმისგან, თორემ ფაქტია, დღეს ცოცხლები არ ვიქნებოდით.

კრიმინალური რეჟიმის მხრიდან არსებული საფრთხეზე თუნდაც ის ფაქტი მიანიშნებს, რომ იმავე 2009 წელს კონტრდაზვერვამ (ჩემიძლია ვივარაუდო, რომ სააკაშვილის ბრძანებით) ჩემი პერსონალური მონაცემები გააყვალა, და ვერ აღმოაჩინა რა, ვერც დაჭრა და მისციდდა შექმნეს, ადგენენ და მოქალაქეობა გამოუქმეს. გააყვალეს კონტრდაზვერვაში ჩემი პერსონალური მონაცემები, მათ შორის რუსეთის ფედერაციის მოქალაქის პასპორტი ჩემს სახელზე და გამომაცხადეს

რა რუსეთის მოქალაქედ, საქართველოს მოქალაქეობა ჩამომართვეს.

– კერძოდ, რა სახის, შინაარსის მასალებს აქვეყნებდით, რამაც ხელისუფლებას გაღიზიანება გამოიწვია?

– საინფორმაციო სააგენტო ITN Exclusive 2008 წლის აპრილში დაფუძნდა. ფაქტიურად საცდელ რეჟიმში ვმუშაობდით როცა საიტი ავამოქმედეთ. ქურნალისტებს ჰქონდათ სრული თავისუფლება, სააგენტო საზოგადოებრივ/პოლიტიკური ცხოვრების ერთო ვრელ სპექტრს აშუქებდა, დაწყებული კულტურისა და სპორტის სფეროებით და დასრულებული ეკონომიკითა და პოლიტიკით.

უშუალოდ სააკაშვილის რეჟიმთან კონფლიქტს რაც შეეხება, პირველი მუქარის წერილები რედაქციის მაილზე 2008 წლის 1-2 აგვისტოს მოვიდა, მიზეზი ცხინვალის მიღებული ინფორმაციის გავრცელება გახდა, რომლის თანახმადაც, ქალაქის მიმართულებით ქართული მხარის მიერ კონტროლირებადი ერთ-ერთი სიმაღლიდან გაიხსნა ცეცხლი მსხვილკალიბრიანი სწრაფი შაშხანებით, იყო მსხვერპლი მშვიდობიან მოსახლეობაში, რაც ერთ-ერთი ავტომობილისთვის სწრაფი ცეცხლის გახსნას მოუწია. ცხინვალელმა კოლეგებმა მოგვწოდეს ფოტოსადაც აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით. ჩვენ რა თქმა უნდა ვადავამოწმეთ ინფორმაცია, საქართველოს თავდაცვის სამინისტროში და ორივე მხარის პოზიციის დაფიქსირებით გავავრცელეთ ინფორმაცია. ანუ, ქურნალისტური სტანდარტი იმდენად იყო დაცული ჩვენი მხრიდან, რამდენადაც ეს შესაძლებელი გახლდათ. თუმცა სააკაშვილის რეჟიმის წარმომადგენლებმა ასე არ ჩათვალეს, როგორც ჩანს.

მკვეთად გაუარესდა რედაქციის მდგომარეობა 9-10 აგვისტოს, როცა იმ დროს შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილე ეკა ზღუდლაძემ პირდაპირ ეთერში დაადანაშაულა ჩვენი რედაქცია ანტისახელმწიფოებრივ აქტიურობაში, რეჟიმის აგრესიის საბაბი კი ჩვენ მიერ გავცემული ინფორმაცია გახლდათ. საუბარია ინფორმაციაზე, რომელიც ჩვენმა ქურნალისტებმა თბილისის სამხედრო დაწესებულებებში პოსტიტალიზებულ სამხედრო მოსამსახურეთაგან მიიღეს და კონფლიქტის ზონიდან დევნილი მოსახლეობისგან, აღნიშნული საზოგადოება იმ დღეებში აქციებს მართავდა თბილისის მერიის შენობასთან დახმარების თხოვნით. ინფორმაცია შეეხებოდა ქართული მხარის საერთო დანაკარგებს, ანუ დაჭრილებისა და დაღუპულების რაოდენობას სამხედრო მოსამსახურეთა შორის და მშვიდობიან მოსახლეობაში.

ინფორმაციაში მითითებული იყო 1500-2000 ადამიანი, ეს ციფრი შემდგომში ფაქტიურად დადასტურდა, რამეთუ, ოფიციალური მონაცემებით მხოლოდ სამხედრო დანაკარგი შეადგენს 2000 მეტ ადამიანს, მშვიდობიან მოსახლეობაში ინფორმაციის გავრცელებამდე, რა თქმა უნდა, კომენტარი ვთხოვეთ თავდაცვის სამინისტროს, თუმცა მათ მხრიდან სტანდარტი იყო არც არაფრის დადასტურება და არც არაფრის უარყოფა.

ინფორმაცია გავავრცელეთ და ამას მოყვა რეჟიმის მხრიდან თავდასხმა, რაც გასაკვირი არ არის, გახსოვთ ალბათ, ვიდრე გორში არ შევიდნენ რუსეთის შეიარაღებული ძალები, სააკაშვილის რეჟიმის პროპაგანდა ჯავის ადებს და სამხედრო ოპერაციის დასრულებას აანონსებდა. ჩვენი ინფორმაცია ზუსტი გახლდათ და საზოგადოებას ჰქონდა უფლება ცოდნოდა ის თუ რა ხდებოდა რეალურად, მაგრამ ეს მაშინ არავის ახსოვდა.

– სასამართლოს არ მიმართეთ?

– 2015 წელს საშუალება მომეცა ადვოკატის მომსახურებით მესარგებლა და ადვოკატის დახმარებით ის გაეაღებოდა დოკუმენტაცია მოვიპოვე, რის საფუძველზე სააკაშვილმა ბრძანებულა გამოსცა ჩემთვის მოქალაქეობის შეწყვეტის შესახებ. მიემართე სასამართლოს, მაგრამ თბილისის საქალაქო სასამართლომ არ დააკმაყოფილა ჩემი სარჩელი „უკანონოდ ანულირებული მოქალაქეობის დაბრუნებასთან დაკავშირებით“. მოპასუხე მხარე პრეზიდენტისა და ოუსტიციის სამინისტროს წარმომადგენლების სახით, კრიმინალი სააკაშვილისა და მისი თანამზრახველების უკანონო გადაწყვეტილებას იცავდნენ. ამან მოსამართლეზეც იქონია გავლენა როგორც ჩანს. თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო სასამართლოში გავასაჩივრე. იმედია იქ მაინც გამოვა სამართლის პოვნა.

დღევანდელ ხელისუფლებას იმას ვთხოვ მხოლოდ, რომ სააკაშვილის რეჟიმის მიერ უკანონოდ ანულირებული მოქალაქეობა დაამბრუნოს და აღმადგინოს უფლებებში, რამეთუ 8 წელია უცხო ქვეყნის ტერიტორიაზე ვარ გამოკეტილი ოჯახთან ერთად, ფაქტიურად უუფლებო მდგომარეობაში და, საზოგადოების, ან გინდვც ხელისუფლების წარმომადგენელთა ერთი ნაწილი ნეგატიურადაც რომ აფასებდეს ჩემს პიროვნებასა და ჩემ ქურნალისტურ აქტიურობას, „სასჯელი“ მოვიხადე ალბათ.

მოსახლეობა ტკიპების სიმრავლეს უჩივის – რისი გამოწვევა შეუქმნია მწერის ნაკბენს და როგორ უნდა დაიხვიათ თავი

ბოლო პერიოდში მოქალაქეები დედაქალაქის დასახლებულ ზონებსა თუ საქართველოს რეგიონებში ტკიპების სიჭარბეზე საუბრობენ. პარაზიტების მომრავლებით გამოწვეულ უკმაყოფილებას ზოგიერთი სოციალურ ქსელში გამოხატავენ და სათანადო რეაგირებას ითხოვენ. განსაკუთრებით მცირეწლოვანი ბავშვების მშობლები დედავენ, რომლებიც სხვადასხვა დაავადების გავრცელების საშიშროებას ხედავენ.

რამდენად რეალურია ტკიპებისგან მომდინარე საფრთხე ჩვენს ქვეყანაში, რა ხერხებით უნდა დავიცვათ თავი პარაზიტებისგან და როგორ ხდება ტკიპის ნაკბენის დამუშავება – ამ თემაზე ქურნალისტი დავადავებთა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის დირექტორის მოადგილეს, პაატა იმნაძეს ესაუბრა.

– ძალიან ბევრი ადამიანი ბოლო პერიოდში, ბუნებაში ტკიპების სიმრავლეს უჩივის. ისინი გარკვეული დაავადებების გავრცელების საშიშროებაზე მიუთითებენ. რამდენად რეალურია საფრთხე?

– ტკიპა იყო, ტკიპა არის და ტკიპა იქნება ბუნებაში. ახლა ტკიპები ადამიანებთან მიმართებაში აღარ არიან ისეთი აქტიურები, როგორც აქამდე. ტკიპა აქტიური იყო ცოტა ხნის წინ. ახლა ძირითადად, ცხოველებისკენ არიან მიმარ-

თული. ბევრი სისხლი აქვთ და ასე ვთქვათ, აღარ ინტერესდებიან ჩვენი სისხლით.

– მოქალაქეები საუბრობენ, რომ ლისის ტბაზე, კუს ტბაზე, თბილისის ზღვაზე, იპოდრომზე ტკიპების განსაკუთრებული სიჭარბეა. თქვენ თუ გაქვთ ასეთი ზონები მონიშნული?

– ეს არის განსაკუთრებული სისუფლე, რადგან ტკიპა ბუნებაში ყველაგანაა და შეიძლება ქალაქის ცენტრშიც იყოს, ბაღშიც და ბაღასზეც.

– რა საშიშროებას წარმოადგენს ტკიპის ნაკბენი?

– ტკიპის ნაკბენი არაფერს იწვევს, გარდა იმისა, რომ გავიწითლდება, შევიცივდება და თუ ალერგიული ხარ, უფრო დიდი სიწითლე გექნება. ოღონდ, ეს იქნება ალერგიული რეაქცია. საქართველოში ძალიან დაბალი რისკია ყირიმ-კონგოს დაავადების და ცოტა უფრო მაღალი რისკია ლაიმის, იგივე ბორელიოზის დაავადების.

– რამდენად ჩემთვის ცნობილია, წელს, საქართველოში ყირიმ-კონგოს დაავადების სამი შემთხვევა დაფიქსირდა, რომელთაგან ერთი ლეტალურად დასრულდა. როგორია სტატისტიკა ლაიმის დაავადების გავრცელებასთან მიმართებაში?

– წელს ყირიმ-კონგოს დაავადების სამი შემთხვევა გვექნა. აქედან ერთი, გაზაფხ-

ულზე ლეტალურად დასრულდა. საქართველოში წელიწადში ლაიმის დაავადების რამდენიმე ათეული შემთხვევა ვლინდება. მდგომარეობა საგანგაშო არ არის. მაშინ, ევროპაში, გერმანიაში, არავინ უნდა წავიდეს, რადგან ჩვენზე გაცილებით მეტია გერმანიაში ლაიმით დაავადების შემთხვევები.

– ახასიათებს თუ არა ლაიმის, იგივე ბორელიოზის დაავადებას ლეტალობა, როგორც ყირიმ-კონგოს შემთხვევას?

– არა, ლაიმის დაავადება სასიკვდილო არ არის, მაგრამ საკმაოდ მძიმეა, თუ დროზე არ მიხედვ. ანტიბიოტიკებით მკურნალობა, ძალიან შედეგანია.

– შარშანდელთან შედარებით, თუ არის გაზრდილი ლაიმის დაავადების მაჩვენებელი ჩვენს ქვეყანაში?

– არა. ლაიმის, გავრცელებულია როგორც მთელ ევროპაში, ისე საქართველოში, თუმცა თუ 100.000 მოსახლეზე ვიანგარიშებთ, ევროპაში ლაიმი გაცილებით უფრო ხშირია, ვიდრე ჩვენთან. საქართველოში წელიწადში დაახლოებით 40 შემთხვევა გვაქვს.

როგორ უნდა დავიცვათ თავი ტკიპებისგან?

როცა ადამიანი ბუნებაშია, ტანი მაქსიმალურად დაცული უნდა ჰქონდეს, რომ ტკიპა არ შეგაცოცდეთ. შარვალი წინდებში ჩაკეცილი უნდა იყოს.

სკორტული კუთხე მიჰყავს შურნაღისტ ბიორბი ჯალალანია რაბო უნდა უბიძგო ან „დაამტვირო“ მათქმე, რაბო უნდა ხელაძე მასში მბარს?

(გაგრძელება წინა ნომრიდან)

პირველივე თბომავალს გავეყვი! ფოთში შეუღამისას ჩავედი, შინ ფეხაკრებით მივედი, მაგრამ ვხედავ სინათლე არ ანთია და დარბებიც დახურულია. გულისკანკალით დავაკაკუნე. დედაჩემი შემეხმინა, რომელი ხარ? ბორია ვარ-მეთქი და ატეხა ყვირილი: სოლომონ, სოლომონ, ადეკი, ჩვენი ბიჭი ჩამოსულაო! სიხარულისგან მამას გადაცმა დაავიწყდა, საცვლებსამარა იდგა და მიდიმოდა. ვუსაყვედურე, ეს რა ხუმრობა იყო-მეთქი?! დეპეშის ამბავი მეორე დღეს გავიგე: თურმე ბათუმის და ფოთის ნაკრებთა მატჩი საქართველოს პირველობაზე ფრედ 1:1 დასრულდა, ბათუმელებს კი შედეგი გაუპროტესტებიათ და გადათამაშება ნეიტრალურ მოედანზე, თბილისში დაუნიშნაო. მეგობრებს უფიქრიათ, ბორიას გარეშე ვერაფერს ვახდებთო და დეპეშაც ამიტომ მომწერეს. ძალიან გაბრაზებული ვიყავი, არც დარჩენას ვაპირებდი, მაგრამ დედაჩემის თხოვნამ გაჭრა. თბილისში, ლენინის სახელობის სტადიონზე ვითამაშეთ, 2:1 მოვიგეთ. ორივე გოლი მე გავიტანე!

იმავე წელს ინსტიტუტის მეორე გუნდში მოხვდი. ჩემთან ერთად არჩილ კიკნაძე, მიშა ცენტრეაძე, ვალიკო არსენიშვილი და ლევან ღუდუშაურიც თამაშობდნენ. 1935 წელს პირველ გუნდში დავეინაურდი, რომელიც იმხანად საქართველოში ერთ-ერთი უძლიერესი იყო: იურა კასრაძე, გვანი ჯორბენაძე, ჟორა ჭუმბურიძე, მიხეილ მინაევი, ვალია კოძისი, გერმან კირილოვი, მიშა ბოლოტინი, სერგო სიხარულიძე, კაკო ყალიჩავა, დუკა რამიშვილი... კარგი ბიჭები იყვნენ!

1935 წელს დაუვიწყარი ტურნე გვექონდა დონბასში – ერთი თვის განმავლობაში 29 მატჩი გავმართეთ და ერთიც არ წაგვიგია! კაცმა რომ თქვას, არც არაფერი დაშავდებოდა, მაგრამ იმ დროს ჩვენს ლექსიკონში სიტყვები „წაგება“, „დავიდალე“ და „დაღარ შემოიღია“ არ არსებობდა!

1936 წელს თბილისის „დინამოში“ მოხვდი. დიდებული ფეხბურთელები დამხვდნენ: ალექსანდრე დოროხოვი, შოთა შავგულიძე, გრიგოლ გაგუა, მიხეილ ბერძენიშვილი, მიხეილ ასლამაზოვი, ნიკოლაი სომოვი, ედუარდ ნიკოლაიშვილი...

პირველ საკავშირო ჩემპიონატში მხოლოდ „ბ“ ჯგუფში დაგვიშვეს. საწყის შესვენებაში მოსკოვის „სტალინცთან“ არ მითამაშია. მატჩი ფრედ 1:1 დასრულდა. სამაგიეროდ, მომდევნო ტურში ცენტრალური თავდასხმელის ფუნქციას მე ვასრულებდი და დენაროპეტროვსკელები დიდი ანგარიშით 5:0 დავაბრცხე! მომდევნო თამაშებშიც არ შევრცხვებულვართ და მალე „ა“, ანუ უმაღლეს ჯგუფში ასპარეზობის უფლება მოვიპოვე!

ჩვენი „დინამოს“ პირველი მწვრთნელი ჟიულ ლიმბეკი ფრანგი იყო, ის თბილისში ჩეხოსლოვაკიდან ჩამოვიდა. საუკეთესო სპეციალისტი იყო, მისაბაძი, ჭეშმარიტი ინტელიგენტი. ბევრმა არ იცის, მაგრამ გეტყვი: ბასკი ფეხბურთელების მეგობრული შარვები, ერთ-ერთ გახეთქილ რომ გამოქვეყნდა მატჩის წინ, სწორედ ლიმბეკს ეკუთვნის. „დინამოში“ მან პიოტრ ორეხოვი შეცვალა...

მთავარ მწვრთნელად რომ დანიშნეს, ლიმბეკმა წვრთნის პროცესში თითქმის მთლიანად შეცვალა. მაგალითად, თუ მის

მოსვლამდე მხოლოდ ერთი ბურთით ვვარჯიშობდით, ის ერთბაშად ხუთი ბურთით გვავარჯიშებდა. მისივე ინიციატივით, დღის და კვების რეჟიმის დაცვა დაეწყო. მასხოვს, ამის გამო ყველაზე ძალიან გრიშა გაგუა იყო გულდაწყვეტილი. ამბობდა, ძველი დრო არ სჯობდა, ლობიოს და ტყეშალს გადომამდე რომ გჭამდითო?.. ლიმბეკის მენიუ სადილზე ჭიქა შავ ღვინოსაც ითვალისწინებდა, მაგრამ ერთხელ ჩვენს მეკარეს შურა დოროხოვს ცოტა მეტი მოუვიდა, სხვების ჭიქებიც გამოცალა და ვარჯიშზე შეხარხოშებული გავიდა. ლიმბეკმა მიხეილი რომ გაიგო, იმ დღესვე ამოიღო ღვინო მენიუდან! მან „დინამოში“ მხოლოდ ნახევარი წელი დაჰყო, თუმცა უამრავი კარგი საქმის გაკეთება მოასწრო. სხვათა შორის, მის მიერ იყო ორგანიზებული ამიერკავკასიის საფეხბურთო მწვრთნელთა ერთთვიანი შეკრება-სემინარი, რომელმაც დიდი ბიძგი მისცა ამ პროფესიის განვითარებას. სხვათა შორის, ლიმბეკი ლექციებს თავადაც კითხულობდა.

რაც დრო გადიოდა, დინამოელები სულ უფრო პროფესიონალები ხდებოდით. ასეაღვარდები ვიყავით და სახელ-დიდების გაძლევდა, რა დასამალია და, გვიჭირდა. ერთ ამბავს მოგიყვებო: ერთ მშვენიერ დღეს შურა დოროხოვს ვარჯიშზე ეტლით მისვლა მოუნდა. თბილისის უკანასკნელი მეტელები მაშინ კინო „ოქტომბერთან“ იკრიბებოდნენ. მოკლედ, მივიდა ჩვენი შურა და ეუბნება, ფული არ მაქვს, წამიყვანე და ავლივში გადავიხდო. მეტელემ იუარა. შურამ არ დაიხია, ესა და ეს ვარ, „დინამოში“ ვითამაშობო... საბოლოოდ, ყველაფერი იმით დასრულდა, რომ გაბრაზებულმა მეტელემ მათრახი გადაუჭირა. შურამ ორი დღე ვერ ივარჯიშა – ავადმყოფობა მოიმიზეხა!

სხეთ მატჩებს, როგორც „დინამოს“ და ბასკეთის ნაკრების დაპირისპირება იყო, არავინ ივიწყებს, ასეთი შეხვედრები იმთავითვე ისტორიის კუთვნილება ხდება! ბასკები შესანიშნავი ბიჭები იყვნენ, ნამდვილი მეტროლები! ახლაც თვალწინ მიდგას ისიღრო ლანგარას სახე და ყურში ჩამესმის მისი სიტყვები, რომელიც ფუნქციონირის პლატოზე მდგარმა მითხრა:

“თბილისი ძალიან ჰგავს ჩვენს ბილბაოსო...”

თამაშის შემდეგ დინამოელებმა სტუმრებს რესტორან „ორიანტში“ ვუმასპინძლეთ. შუა ქეიფის დროს რომელიღაც ჩვენიანმა „სულიკო“ წამოიწყო, ბასკები კი, ჩვენდა გასაკვირად, მას სასიამოვნოდ აჰყვნენ. დიდებული სადამო იყო! მე რეგვიტხრეს, რომ სტუმრებს „სულიკო“ არაერთხელ უმღერიათ მოსკოვსა და ლენინგრადში.

1941 წელს ჩვენ ჩემპიონატის მოგება შეგვეძლო, მაგრამ იცით რამაც შეგვიშალა ხელი. 22 ივნისს, როცა ფაშისტური გერმანიის თავდასხმის შესახებ შევიტყვეთ, ჯერ კიდევ არ ვიცოდით სინამდვილეში რა ხდებოდა, თუმცა მთავარი უკვე მომხდარიყო – ხალხის სულიერი სიმშვიდე დაირღვა. 24 ივნისს, ლენინგრადში „დინამოს“ 3:2 მოუგეთ და მოსკოვის „დინამოსთან“ ერთად ლიდერები გახდით, თუმცა იმ ჩემპიონატში აღარ გვითამაშია. ჩვენ სრული შემადგენლობით შევეურთდით საბჭოთა არმიას – მე, მაგალითად, უშიშროების ორგანოში დავეწყე მუშაობა.

ფეხბურთის ომის დაწყებამდე ორ წელიწადში დაგუბრუნდი. ერთ მშვენიერ დღეს თბილისის დინამოელები შეგვეკრიბეს და გვითხრეს, ამხანაგური თამაშებისთვის მოემზადებულიყავით. ერთ-ერთი მატჩი სტალინგრადში უნდა ჩავგვეტარებინა, მიწასთან გასწორებულ ქალაქში. მატარებლით ჩავედი – ჩვენი, ფეხბურთელების ვაგონი სამხედრო შემადგენლობის ბოლოში იყო ჩაბმული. უნდა გენახათ ხალხი რა სიხარულით გვხვდებოდა – ადვილობრივ „ტრაქტორთან“ თამაშს უამრავი ადამიანი დაესწრო!

1943 წელს, როცა ომის ტურნედან საქართველოში გბრუნდებოდით, სოხუმში გავჩერდით სათამაშოდ. სწორედ მაშინ აღმოაჩინეს „დინამოს“ ხელმძღვანელებმა ავთანდილ ლობჯინიძე. ის ერთი შეხედვით სუსტად გამოიყურებოდა, მაგრამ შესაშური შრომისმოყვარეობით გამოირჩეოდა. „ბასა“ ფეხბურთისთვის იყო დაბადებული, ალალი, უეშმაკო, უტყუარი, საქმისათვის თავდადებული გახლდათ და ამიტომაც მალე მოიპოვა ავტორიტეტი!

სანტიანო ბაჟრო

მარსი წყალს იქ მალავს, სადაც მისი არსებობა შეუძლებელია

ტორის ნაწილშია განლაგებული. მკვლევარების თქმით, მარსის ევოლუციაზე არსებული წარმოდგენების მიხედვით, წყალი იმ ადგილებშია, სადაც მისი არსებობა სრულიად წარმოუდგენელია. Mars Odyssey მარსის ზედაპირიდან 3,8 ათასი კილომეტრის სიმაღლეზეა, რის გამოც, მას არ შეუძლია პლანეტის გრუნტში არსებული წყლების ზუსტი რაოდენობის განსაზღვრა. ამის მიუხედავად, ზონდს იმ ნეიტრონების რეგისტრირება შეუძლია, რომლებიც კოსმოსური სხივებისა და წყალბადის შეჯახებისას წარმოიქმნება. სწორედ ამ დაკვირვებებმა მისცა მეცნიერებს წყლის რეზერვუარების აღმოჩენის საშუალება.

მომღები ბანკის დასახელება და მისამართი: ს.ს. „ლიბერთი ბანკი“
ი. ჭავჭავაძის გამზირი 74
თბილისი, 0162, საქართველო
მიმღები ბანკის swift კოდი: LBRTGE22
ანგარიშის მფლობელი (მიმღები): ანაწორი დანელიძე,
ტელ. 571 22 66 34

გაზეთ „ილორისათვის“ ფინანსური დახმარების მსურველებს შეუძლიათ გადმორიცხონ თანხა შემდეგ საბანკო ანგარიშზე:
სს „ლიბერთი ბანკი“
ანგარიშის ნომერი: GE79LB071188020717000
ანგარიშის №ვალუტაში: GEL / USD / EUR – მულტი საგალუტო ანგარიში
მფონ: 220101480

სამეგრელოს პოლიცია დიდი ოდენობით „სუბოქსინი“ ამოიღო

შინაგან საქმეთა სამინისტროს სამეგრელო-ზემო სვანეთის პოლიციის დეპარტამენტის თანამშრომლებმა, 1994 წელს დაბადებული გ.მ. განსაკუთრებით დიდი ოდენობით ნარკოტიკული საშუალების უკანონო შექმნა-შენახვის ბრალდებით, ბათუმში დააკავეს.

შს სამინისტროს ინფორმაციით, სამართალდამცველებმა, დაკავებულის პირადი ჩხრეკისას, 769 აბი ნარკოტიკული საშუალება „სუბოქსინი“ ამოიღეს. ბრალდებული ჩადენილ დანაშაულს აღიარებს.

გამოძიება განსაკუთრებით დიდი ოდენობით ნარკოტიკული საშუალების უკანონო შექმნა-შენახვის ფაქტზე, საქართველოს სსკ-ის 260-ე მუხლის მერ ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით მიმდინარეობს.

იუმორი

მისო ცოლის სადღეგრძელოს სვამს:
– ჯო, იგეთი კარგი ცოლი მყავს, იგეთი კარგი მეოჯახე, იგეთი ღამაზი და ჭკვიანი, რომა...
გვერდზე მჯდომი მიტუა აწყვეტინებს:
– მისაგ, შენ იგურ აქებ მაგ ცოლსა, რომა, გაყიდვას ხომ არ უპირებ?
***
საინჟინრო სასწავლებელში პროფესორი გამოცდაზე ეკითხება სტუდენტს:
– რა პქვია წყლის დიდ საცავს?
– პრეზერვუარი! – ისმის პასუხი.
– სწორია, მხოლოდ პ-ს გარეშე.
– აჰ, რეზერვუატივი.
***
– 45 წლის ვარ და 30 წელია ერთი კაცი მიყვარს.
– ბედნიერი შენი ქმარი! იცის?
– გაგაჟიდი?! მომიკლავს!
***
– მინდა გავხდე ცნობილი კინოვარსკვლავი, რომ მთელმა მსოფლიომ ჩემზე ილაპარაკოს.
– არ გყოფნის, მთელი ქალაქი რომ შენზე ლაპარაკობ?

სასწავლო მოქმედი პრეპარატები „დომენოლი“ და „გაგენოლი“ მუღაგ იქნებოიან თქვენი ჯანმრთელობის სამსახურკი
დომენტი ბაბნიძის მიერ შექმნილი პრეპარატი არჩენს ავთვისებიან სიმსივნურ დაავადებებს, კუჭ-ნაწლავის გაუფლობას, კოლიტს, ფისტულას, პროსტატიტს, ბუასილს, ნერვის ანთებას, ნევროზს, ფსიქიკურად დაავადებულებს, პეპტურ ნაგვანტული სკლეროზს და შიდსს, შეულის ცერებრალურ დამბლას, ყურებიდან ჩირქვენას, ბოტულიზმს, ტუბერკულოზს, ცეროზს I და II სტადიებში, C-ჰეპატიტს, ნაღვლის ბუშტის დაავადებებს, ანთებით პროცესებს, სახსრების დაავადებებს, ამყარებს იმუნიტეტს, და სხვა მრავალ დაავადებას.
მეურნალის საქმეს წარმატებით აგრძელებენ მისი შვილები: ზეზუა და დოდო.
კოორდინატები: თბილისი, აწყურის ქუჩა №70 (მეტრო „ისანთან“), ყოველდღე – 10-დან 16 საათამდე.
ტელ: 593-22-66-51, 593-62-28-48
მასთან სიცოცხლეზე ხელჩაქნეულები მიდიან და ჯანმრთელები ბრუნდებიან